



Kansainvälisen koulun perustaminen Mikkeliin

Esiselvitys

—
Helmikuu 2025





Sisällys

00	Selvityksen tausta ja toteutus	3
01	Vieraskielinen väestö Mikkelissä vv. 2024-2040	4
02	Vieraskielisen opetuksen järjestämisen reunaehdot	10
03	Vieraskielisen opetuksen järjestäminen muissa kunnissa	19
04	Sidosryhmien tarpeet	33
05	Johtopäätökset	41

Selvityksen tausta ja toteutus

Tässä selvityksessä on tarkasteltu reunaehtoja ja edellytyksiä perustaa kansainvälinen koulu Mikkeliin. Selvitys perustuu väestökehityksestä tunnistettuun vieraskielisen opetuksen tarpeeseen, vieraskielistä opetusta ohjaavaan sääntelyyn sekä muiden kuntien käytäntöihin järjestää vieraskielistä opetusta.

Selvityksessä on tarkasteltu Mikkelin väestökehitystä ja väestöennusteita sekä tunnistettu vieraskielisen väestön kehittymisen suuntaa tulevaisuudessa. Ennusteet nojaavat aiemmin tehtyihin oppilas- ja väestöennusteisiin sekä maahanmuuton määrää ennakoiviin skenaarioihin. Lisäksi selvityksessä on tunnistettu vieraskielisen opetuksen käytäntöjä kaupungeissa, jotka vastaavat väestömäärältään Mikkelin kaupunkia.

Selvitys toteutettiin loppuvuoden 2024 ja alkuvuoden 2025 aikana, ja sen toteutuksesta vastasi KPMG Oy Ab.



Tässä selvitysraportissa esitetään

- havainnot vieraskielisen väestön kehityksestä Mikkelissä
- vieraskielisen opetuksen järjestämisen reunaehdot
- vieraskielisen opetuksen järjestämisen käytäntöjä valikoiduissa kunnissa
- huoltajien ja sidosryhmien näkemyksiä vieraskielisen opetuksen tarpeista Mikkelissä.

01

Vieraskielinen väestö Mikkelissä vv. 2024- 2040

Mikkelin väestöennusteet

- MDI:n Mikkelin kaupungille tekemässä koululaisikäluokkien väestöennusteessa lasten ja nuorten väestömäärän ennustetaan vähenevän vuosina 2022-2040 kaikissa tarkastelluissa skenaarioissa. Tässä selvityksessä on katsottu luotettavimmaksi hyödyntää perusmalliskenaariota, sillä muissa skenaarioissa varioidaan vain syntyvyyden muutosta, eikä niissä ole arvioitu erikseen maahanmuutossa tapahtuvia muutoksia. Perusmalliskenaarion mukaisesti lasten ja koululaisten ikäryhmät kehittyvät heikosti vuosien 2022-2040 aikana. Yleisesti vieraskielisten osuuden väestöstä ennustetaan kasvavan maahanmuuton seurauksena. On tosin huomioitava, että vuosien 2015-2022 aikana Mikkelin on kärsinyt huomattavan suurta tappioita vieraskielisten ryhmässä maan sisäisessä muuttoliikkeessä. Mikäli Mikkelin asema työpaikkojen tarjoajana vieraskieliselle väestölle ei tulevana vuosina muutu merkittävästi, voidaan olettaa, että maan sisäinen muuttoliike jatkuu aiempaa vastaavasti.
- Yleisesti vieraskielisten osuuden väestöstä ennustetaan kasvavan Suomessa maahanmuuton seurauksena. Kuntaliitto on selvittänyt vuonna 2020 vieraskielisen väestön kehittymistä C23-kaupungeissa vuosina 2018-2040. Selvityksen mukaan vieraskielisen väestön määrä kasvaa Mikkelissä tarkastelujakson aikana perusuran mukaisen kehityksen 1458 henkilöstä kasvu-uran mukaisen kehityksen 1972 henkilöön vieraskielisten suhteellisen muutoksen ollessa 68-92 %.

Vieraskielinen väestö ja työperäinen maahanmuutto

- Maahanmuuttoviraston laatima katsaus (3/2024) osoittaa, että vuoden 2024 tammi-syyskuussa työperusteisia oleskelulupahakemuksia jätettiin 12.498. Koronapandemiaa edeltäneeseen aikaan verrattuna työperäisen maahanmuuton kerrotaan kasvaneen merkittävästi. Vuonna 2019 ensimmäisten työperustaisten oleskelulupahakemusten kokonaismäärä oli 12.686, ja vuoden 2024 jätettyjen hakemusten ennakoitiin syyskuussa 2024 tehdyn arvion mukaan asettuvan 16.500 hakemuksen tasolle. Vuonna 2025 ennakoidaan jätettävän 17.000 ensimmäistä työperusteista oleskelulupahakemusta.
- Työperusteisten oleskelulupahakemusten määrän kehitys riippuu ensisijaisesti taloussuhdanteen kehityksestä. Työmarkkinoiden kohtaantongelma ja väestön ikääntyminen ylläpitävät ulkomaisen työvoiman kysyntää. Lisäksi ulkomaisen työvoiman tarve riippuu organisaatioiden omista henkilöstöstrategisista valinnoistaan ja aktiivisuudesta rekrytoida työvoimaa maan rajojen ulkopuolelta.
- Mikkelin vieraskielisen väestön kehitystä ennakoitaessa on huomioitava, että vuosien 2015-2022 aikana Mikkelissä on kärsinyt huomattavan suuria tappioita vieraskielisten ryhmässä maan sisäisessä muuttoliikkeessä.
- Verrattuna lähikaupunkeihin, Mikkelin kärsimiin maan sisäisiin muuttotappioihin vaikuttanee osaltaan yliopisto-opetuksen puuttuminen kaupungista. Esimerkiksi Lappeenrantaan suuntautuva kansainvälinen muuttoliike selittyi suurelta osin LUT-yliopiston opiskelijoiden ja tutkijoiden muutoilla paikkakunnalle.
- Vieraskielisen työvoiman tarve Mikkelissä noudattelee todennäköisesti valtakunnan yleistä linjaa. Mikäli Mikkelin asema työpaikkojen tarjoajana vieraskieliselle väestölle ei tulevana vuosina muutu merkittävästi, voidaan olettaa, että maan sisäinen muuttoliike jatkuu aiempaa vastaavasti. Tulevina vuosina monikansallisten työpaikkojen syntyminen, kuten Nato-esikunnan perustaminen, saattaa ohjata jonkin verran kansainvälistä liikkuvuutta Mikkelisiin.

Ulkomaalaistaustaiset lapset

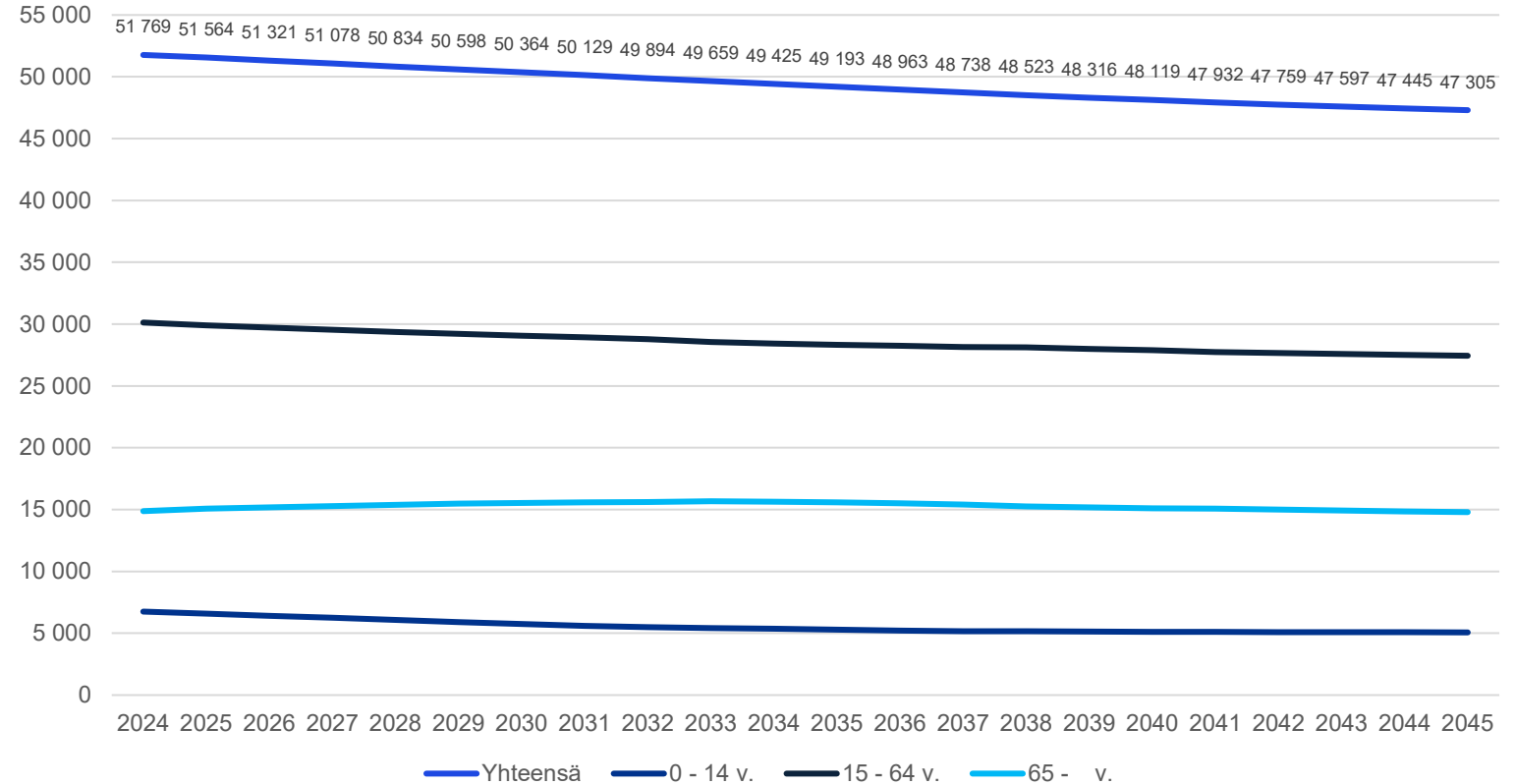
- Tilastokeskuksen vuonna 2023 tekemän tarkastelun mukaan ulkomaalaisten lasten määrä on kasvanut, vaikka yleisesti lasten määrä kokonaisuudessaan on vähentynyt. Ulkomaalaistaustaisten lasten (0-18-vuotiaat) osuus vuonna 2022 oli 11 %. Ulkomaalaistaustaisista alaikäisistä lapsista 62 % oli syntynyt Suomessa. Suomessa syntyneiden ulkomaalaistaustaisten lasten määrä ja osuus ovat kasvaneet tasaisesti 1990-luvulta alkaen.
- Etelä-Savossa oli vuonna 2022 suhteellisesti vähiten alaikäisiä muihin maakuntiin verrattuna. Alaikäisten osuus väestöstä oli Etelä-Savossa 15 %. Ulkomaalaistaustaisten lasten osuus 0-17-vuotiaasta väestöstä Etelä-Savossa oli alle 5 %.

Väestökehitys Mikkelissä, kokonaisväestö

Tilastokeskuksen tekemän, vuoteen 2045 ulottuvan, väestöennusteen mukaan Mikkelin väestönkasvun ennustetaan olevan negatiivinen. Tammikuussa laaditun ennusteen mukaan vuoden 2024 lopussa Mikkelin väkiluku olisi hieman alle 51.800, ja vuonna 2045 noin 47.300. Väestönkasvun ennustetaan olevan negatiivinen sekä lasten ja nuorten (0-14 – vuotiaat) että työikäisten (15-64 – vuotiaat) ikäluokissa. Yli 65-vuotiaiden määrän ennustetaan pysyvän lähes ennallaan.

Vuonna 2040 Mikkelissä ennustetaan olevan 5.120 alle 15-vuotiasta lasta, ja vuonna 2045 vastaavasti 5.068, kun vuoden 2024 lopussa alle 15-vuotiaiden määrän arvioitiin olevan 6.753.

Mikkelin väestöennuste 2024 - 2045



Väestökehitys Mikkelissä, vieraskieliset lapset ja nuoret

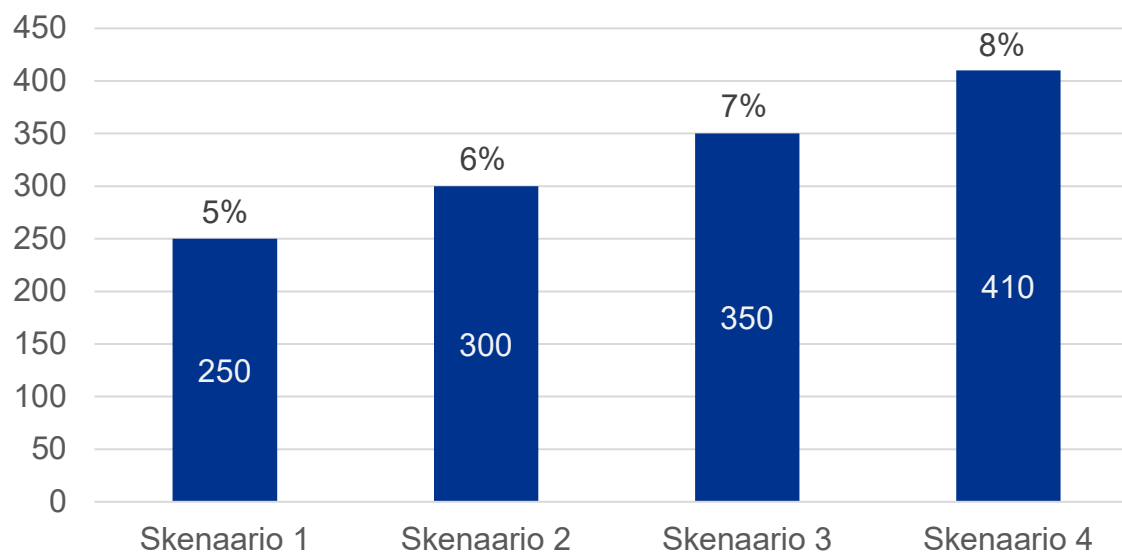
Ulkomaalaistaustaisten lasten osuus alle 15-vuotiaista oli vuonna 2022 Etelä-Savon alueella 5 %. Mikäli ulkomaalaistaustaisten lasten osuus pysyy ennallaan, ulkomaalaistaustaisia lapsia olisi vuonna 2040 noin 250.

Mikäli ulkomaalaistaustaisten lasten osuus kasvaa vuoteen 2040 mennessä 6 prosenttiin kokonaislapsimäärän pysyessä ennallaan, vieraskielisten lasten määrä olisi noin 300.

Mikäli ulkomaalaistaustaisten lasten osuus kasvaa vuoteen 2040 mennessä 7 prosenttiin kokonaislapsimäärän pysyessä ennallaan, ulkomaalaistaustaisten lasten määrä olisi noin 350.

Kuntaliiton tekemän ennusteen mukaisesti vieraskielisen väestön osuus kasvaisi Mikkelissä 68 % vuoden 2018 tasoon nähden. Tästä johdettuna ulkomaalaistaustaisten lasten osuus voi nousta jopa 8 prosenttiin. Mikäli ulkomaalaistaustaisten lasten osuus kasvaa vuoteen 2040 mennessä 8 prosenttiin kokonaislapsimäärän pysyessä ennallaan, ulkomaalaistaustaisten lasten määrä olisi noin 410.

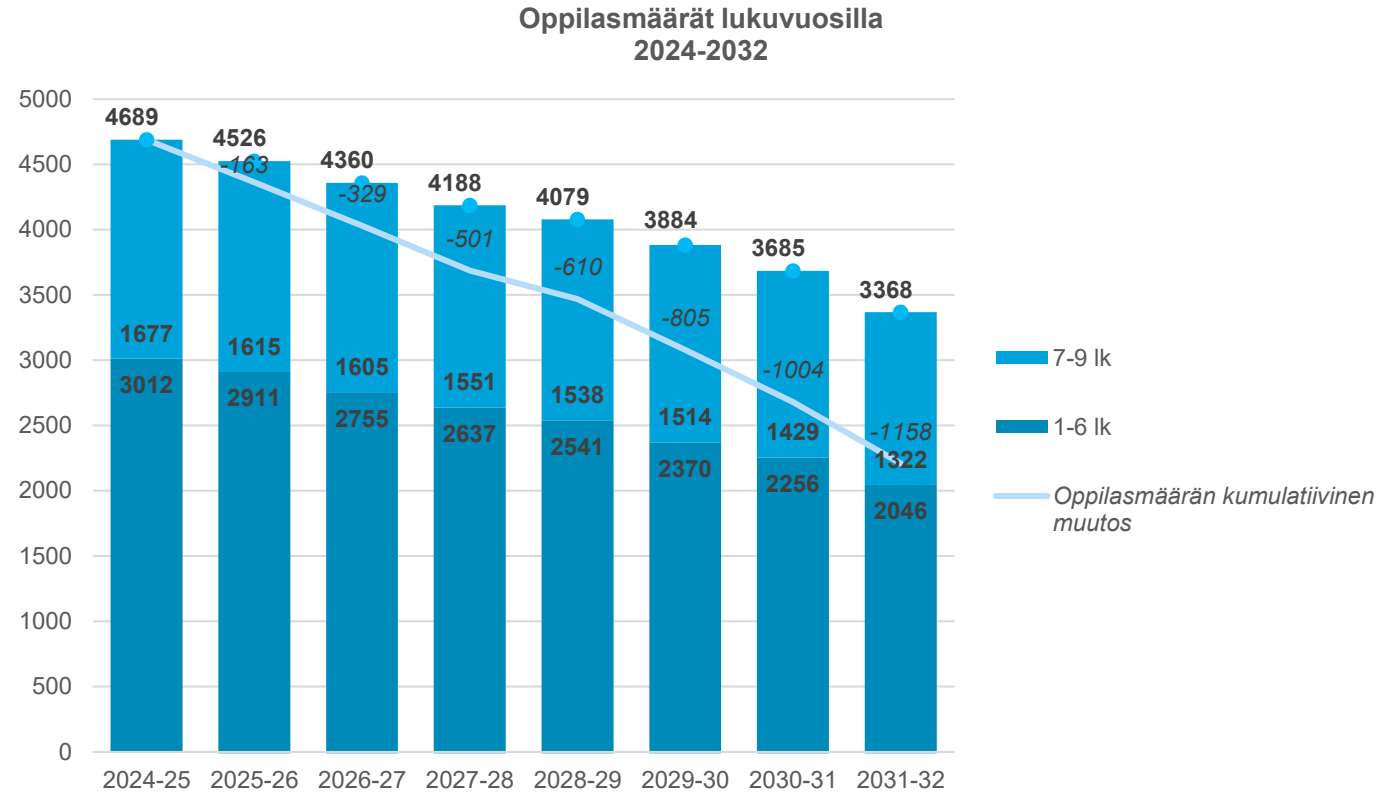
Ulkomaalaistaustaisten lasten määrän kehitys, v. 2040



Koululaisikäluokkien kehitys Mikkelissä

Syntyvyyden perusteella tehdyn oppilasennusteen mukaan perusopetuksen 1.-9. luokkien oppilasmäärä pienenee tarkastelujaksolla yhteensä 1158 oppilaalla vuotuisen oppilasmäärän pienenemisen vaihdellen reilun 100 oppilaan vähenemisestä yli 300 oppilaaseen vuodessa.

Jos oppilasmäärien ennakoinnissa hyödynnetään edellä esitettyjen väestöennusteiden perusteella tehtyjä oletuksia ulkomaalaisten lasten osuuden muutoksista, lukuvuonna 2031-2032 ennustetuista 2046 alaluokkien oppilaista noin 100-160 (5-8 %) olisi ulkomaalaistaustaisia ja yläkoulun 1322 oppilaasta noin 60-100 olisi ulkomaalaistaustaisia.



02

Vieraskielisen opetuksen järjestämisen reunaehdot

Varhaiskasvatuksessa käytettävän kielen sääntely

Varhaiskasvatuslain 8 §:n mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että lapsi voi saada varhaiskasvatusta lapsen äidinkielenä olevalla suomen tai ruotsin kielellä tai saamen kielilain (1086/2003) 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettulla saamen kielellä.

Varhaiskasvatuslaki ei rajoita varhaiskasvatuksen tarjoamista myös muilla kielillä, mikäli varhaiskasvatusta tarjotaan lainsäädännön ja valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti.

Opetushallituksen varhaiskasvatussuunnitelmassa varhaiskasvatuksen toteuttaminen vierailta kielillä on huomioitu kaksikielisenä varhaiskasvatuksena.

Varhaiskasvatussuunnitelman mukaan kaksikielinen varhaiskasvatus on jaettu laajamittaiseen ja suppeampaan kaksikieliseen opetukseen.

Suppeamman kaksikielisen varhaiskasvatuksen tavoitteena on herättää lasten mielenkiinto ja myönteinen asenne kieliä kohtaan. Laajamittaisessa kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa pyritään luomaan lapsille valmiuksia toimia kaksi- tai monikielisessä ympäristössä.

Laajamittaisessa kaksikielisessä varhaiskasvatuksessa osa toiminnasta (vähintään 25 %) toteutetaan jollakin muulla kielellä kuin varhaiskasvatuslaissa säädetyllä varhaiskasvatuksen kielellä.

Kielirikasteisella varhaiskasvatuksella tarkoitetaan varhaiskasvatusta, jossa alle 25 % toiminnasta järjestetään säännöllisesti ja suunnitellusti jollakin muulla kuin varhaiskasvatuslaissa määritellyllä varhaiskasvatuksen kielellä

Suomessa on päiväkoteja, joissa järjestetään myös täysin englanninkielistä opetusta. Esimerkiksi Pilke-päiväkodeissa Pilke-päiväkodit järjestetään kokonaan englanninkielistä varhaiskasvatusta (Playschool, ICEC), laajamittaista kaksikielistä varhaiskasvatusta sekä kielirikasteista varhaiskasvatusta.

Perusopetuksessa käytettävän kielen sääntely

Yleistä

Kansainväliselle opetukselle tai kansainväliselle koululle ei ole määritelty erillistä termiä perusopetuslaissa. Kansainvälisillä kouluilla tarkoitetaan usein kouluja, joihin voi siirtyä opiskelemaan koulun opetuskielillä järjestettäviin opintoihin ilman kotimaisten kielten osaamista.

Opetuksen voi toteuttaa suomalaisen opintosuunnitelman mukaisesti kansainvälisin painotuksin tai jonkin toisen maan opintosuunnitelman mukaisesti. Suomessa myös toteutetaan opetusta kokonaan tai osittain kansainvälisten opintosuunnitelmien European Baccalaureate (EB) ja International Baccalaureate (IB) mukaisesti.

Perusopetuslain vaatimukset opetuskielille

Perusopetuslain 10 §:n mukaan koulun opetuskieli ja muualla kuin koulussa järjestettävässä opetuksessa käytettävä kieli on joko suomi tai ruotsi. Opetuskielenä voi olla myös saame, romani tai viittomakieli. Lisäksi osa opetuksesta voidaan antaa muulla kuin edellä mainitulla oppilaan omalla kielellä, jos se ei vaaranna oppilaan mahdollisuuksia seurata opetusta. (23.12.1999/1288)

Perusopetuslain 10 §:n 3 momentin mukaan huoltaja saa valita opetuskielen, jolla oppilas pystyy opiskelemaan, tilanteessa, jossa opetuksen järjestäjä antaa opetusta useammalla kuin yhdellä aiemmissa momenteissa mainituilla opetuskielillä.

Lisäksi perusopetuslain 10 §:n 4 momentin mukaan erillisessä opetusryhmässä tai koulussa opetus voidaan antaa pääosin tai kokonaan muulla kuin 1 momentissa mainitulla kielellä.

Lainsäädäntö mahdollistaa kunnalle opetuksen järjestämisen muullakin kielellä kuin oppilaan omalla äidinkielellä (suomen, ruotsin, saamen, romanin tai viittomakielellä). Opetus tapahtuu joko erillisessä opetusryhmässä tai koulussa, jossa opetus toteutetaan pääosin tai kokonaan muulla kuin edellä mainituilla kielillä.

Perusopetuksessa oppilaalle annettava todistus on aina annettava koulun opetuskielillä, eikä kouluilla ole velvollisuutta antaa ilmaista todistusta muulla kuin koulun opetuskielillä. Mahdollisen kääntämisen kustannukset kuuluvat lähtökohtaisesti oppilaalle, mikäli koulu ei erikseen ota kustannuksia vastattavakseen.

Huoltajille suunnatun tiedottamisen ja keskeisten asiakirjojen tulee olla saatavana koulun perusopetuslain mukaisella opetuskielillä sekä tarpeen mukaan myös koulun muulla tai muilla opetuskielillä.

Vieraskielisen opetuksen toteuttamistavat opetussuunnitelman perusteella

Kansainvälisen koulun käsitettä käytetään opetuksen järjestämisessä moninaisesti. Usein sillä viitataan opetussuunnitelman kielikylpyopetukseen tai kaksikieliseen opetukseen, jossa suurin osa opetuksesta on suomeksi. Alla on tiivistetty **kaksikielisen opetuksen** toteuttamisesta ja tavoitteista opetussuunnitelman mukaisesti:

- **Kielipedagogiset ja kulttuuriset painotukset:** Kaikille kieliperusteisille opetusmuodoille yhteisiä.
- **Autenttinen kielenkäyttöympäristö:** Äidinkielen, kirjallisuuden ja kohdekielen tunteja sekä oppiaineiden opetusta järjestetään molemmilla kielillä.
- **Monipuolinen kielitaito:** Tavoitteena on oppilaiden hyvä kielitaito sekä koulun opetuskielessä että kohdekielessä.
- **Koulunkäynnin tuki:** Tuen arvioinnissa huomioidaan oppilaan kaksikielinen kehitys ja pedagogisen arvioinnin perusteella päätetään, millä kielellä tukea annetaan.
- **Arviointi:** Oppiaineiden arvioinnin perusteet eivät riipu opetuskielestä, mutta arvioinnissa huomioidaan myös kielen kehittyminen.
- **Päättöarviointi:** Kohdekielen tavoitteiden saavuttaminen arvioidaan A1-kielen päättöarvioinnin kriteereiden mukaisesti turvaten oppilaiden yhdenvertaisuus toisen asteen opintoihin hakeutumisessa.

Suppea tai muu kaksikielinen opetus

Perusopetuksen opetussuunnitelman opetuskieltä koskevissa ohjeissa opetuskieltä on arvioitu kaksikielisen opetuksen toteutustavoilla.

Kaksikielinen opetus voidaan jaotella suppeaan kaksikieliseen opetukseen, laajaan kaksikieliseen opetukseen sekä kokonaan vieraskieliseen opetukseen. Suppeaa kaksikielisestä opetusta nimitetään myös kielirikasteiseksi opetukseksi.

Kohdekielen osuus opetuksesta ja opetuksen aloittaminen:

- **Suppea kaksikielinen opetus (kielirikasteinen opetus):** Alle 25 % oppiaineiden sisällöstä opetetaan muulla kuin koulun opetuskielellä ja opetus voidaan aloittaa jo esiopetuksessa.
- **Laaja kaksikielinen opetus (kielikylpy):** Aloitetaan varhaisintaan kolmevuotiaana ja viimeistään esiopetuksessa. Opetus jatkuu perusopetuksen ajan tai osan siitä. Vähintään 25 % perusopetuksen koko oppimäärän opetuksesta järjestetään kohdekielellä.
- **Kokonaan vieraskielinen opetus:** Opetus tapahtuu pääosin tai kokonaan vieraalla kielellä.

Kielikylpyopetus on tarkoitettu lapsille, jotka eivät puhu kohdekieltä äidinkielenään, ja se voidaan aloittaa jo kolmevuotiaana. Lukemaan ja kirjoittamaan opettaminen tapahtuu vuosiluokilla 1–2 kielikylpykielellä.

Laajamittainen kaksikielinen opetus vieraila kielillä

Laajamittaisella kaksikielisellä opetuksella tarkoitetaan esimerkiksi kotimaisten kielten varhaista täydellistä kielikykyä tai muuta laajamittaista kaksikielistä opetusta.

Muussa laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa käytetään koulun opetuskielen lisäksi yhtä tai useampaa muuta kieltä. Muusta opetuksessa käytetystä kielestä käytetään tässä nimitystä kohdekieli. Kohdekieliä koulussa voi koulussa olla useampia.

Opetussuunnitelman ohjeistuksen mukaan laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa vähintään 25 % perusopetuksen koko oppimäärän opetuksesta järjestetään kohdekielellä. Laajamittainen kaksikielinen opetus voi alkaa jo esiopetuksessa ja kestää koko perusopetuksen ajan tai vain osan siitä. Käytännössä laajamittaisen kaksikielisen opetuksen osalta vieraskielisen kohdekielen opetuksen laajuus voi siis vaihdella merkittävästi vähimmäismäärästä täyteen kohdekielen opetukseen.

Laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa oppilaiden kielitausta voi vaihdella, mutta tilanteessa, jossa kohdekielen osuus on vähäinen verrattuna kotimaisella kielellä järjestettäviin opintoihin, muunkielisten lasten mahdollisuus hakeutua opetukseen voi rajoittua.

Seuraava kynnyskysymys on opetussuunnitelma. Kuten aiemmin on tuotu esiin, kansainväliset koulut voivat toimia laajan kaksikielisen opetuksen piirissä suomalaisen opetussuunnitelman mukaisesti. Opetussuunnitelma sisältää tällöin painotuksia muista opetussuunnitelmista, mutta se toteutetaan paikallisen opetussuunnitelmatyön puitteissa. Muita opetussuunnitelmia voidaan käyttää joko sellaisenaan tai suomalaisen opetussuunnitelman perusteisiin nojaten, mutta käyttäen toista opetussuunnitelmaa painotuksena.

Kolmas tekijä kansainvälisen koulun määritelmässä on kotimaisen kielen oppimäärä. Suomalaisen opetussuunnitelman mukaan kaksikielinen opetus on järjestettävä siten, että kaikki oppilaat voivat saavuttaa perusopetuksen aikana jatko-opintokelpoisuuden toisen asteen opetukseen. Opetussuunnitelmassa määritellään, mitkä oppiainesisällöt ovat sellaisia, että niiden opiskelu suomeksi on perusteltua, jotta oppilas saavuttaa suomalaisessa yhteiskunnassa toimimiseen hyvät valmiudet.

Muuta kuin suomalaista opetussuunnitelmaa käyttävissä kouluissa kotimainen kieli voi olla asemaltaan muu kuin S2-kieli.

Lukio-opetus

Ylioppilastutkinnosta annetun lain (520/2019) 25 §:ssä on määritelty tasoltaan ylioppilastutkintoa vastaavat tutkinnot.

Lain kohdan mukaan lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen päätteeksi suoritettu International Baccalaureate-, Reifeprüfung- tai Deutsche Internationale Abitur -tutkinto sekä Eurooppa-koulujen eurooppalainen ylioppilastutkinto tuottavat samat oikeudet kuin ylioppilastutkintoa koskevan lain mukaisen ylioppilastutkinnon suorittaminen.

Lukiolain (714/2018) 6 §: 1. momentin mukaan tällainen ylioppilastutkintoa tasoltaan vastaava kansainvälinen tutkinto on määritelty erityiseksi koulutustehtäväksi. Erityiseen koulutustehtävään voi sisältyä velvoite huolehtia asianomaiseen opetukseen liittyvistä valtakunnallisista kehittämistehtävistä.

Saman lainkohdan 2. momentin mukaan erityisen koulutustehtävän mukaisessa opetuksessa voidaan, sen mukaan kuin 3 §:ssä tarkoitetussa luvassa määrätään, poiketa opetuksen sisältöä koskevista 11 §:n 1 momentin säännöksistä (oppimäärän sisältö) ja 11 §:n 4 momentin nojalla annettavan valtioneuvoston asetuksen säännöksistä.

Lisäksi, mikäli edellä mainituista säännöksistä poikkeaminen sitä edellyttää, erityisen koulutustehtävän osalta voidaan poiketa myös Opetushallituksen 12 §:n 1 momentin nojalla päättämistä lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteista.

Lukioiden opetussuunnitelman mukaan lukion järjestäessä vieraskielistä opetusta tai mahdollisuuden suorittaa lukiodiplomeita, tulee se määritellä opetussuunnitelmassa.

Suomalainen ylioppilastutkinto englannin kielellä

Laki ylioppilastutkinnosta annetun lain muuttamisesta (802/2024) tuli voimaan 1.1.2025. Lakimuutoksella mahdollistetaan suomalaisen ylioppilastutkinnon suorittaminen englannin kielellä. Tätä koskeva uusi lainkohta on esitetty alla:

5 a §

Oikeus englanninkielisen ylioppilastutkinnon suorittamiseen

Englanninkielisen ylioppilastutkinnon saa lukiolain 20 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaista lukiokoulutuksen oppimäärää englannin kielellä suorittavan lisäksi suorittaa henkilö, joka on aiemmin suorittanut:

- 1) lukiokoulutuksen oppimäärän englannin kielellä;*
- 2) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitetun ammatillisen perustutkinnon tai sitä vastaavan aiemman tutkinnon englannin kielellä;*
- 3) englanninkieliseen International Baccalaureate tai European Baccalaureate -tutkintoon tähtäävät opinnot, mutta ei ole suorittanut tutkintoa.*

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua tutkintoa suorittava opiskelija voi osallistua ylioppilastutkintoon ollessaan vielä opiskelijana asianomaisessa perustutkintokoulutuksessa.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, edellytetään 2 ja 3 kohtaa sovellettaessa lisäksi, että opiskelijalla on puutteellinen kielitaito ylioppilastutkinnon suorittamiseen suomen tai ruotsin kielellä. Koulutuksen järjestäjä päättää noudattaen, mitä lukiolain 21 a §:ssä säädetään, riittääkö henkilön kielitaito siihen, että hän voi suorittaa ylioppilastutkinnon suomeksi tai ruotsiksi.

Lain esitöiden (HE 159/2024 vp s. 67) mukaan lainkohtaa sovellettaisiin ensimmäisen kerran syksyllä 2028 järjestettäviin ylioppilastutkinnon kokeisiin.

Englanninkielinen lukiokoulutus

Englanninkielisen ylioppilastodistuksen suorittamisen edellytyksinä yllä mainitun lainkohdan 1. momentin 1-3 kohdissa koko lukion oppimäärän suorittaminen englannin kielellä tai vastaavan toisen asteen englanninkielisen tutkinnon suorittaminen sekä IB - ja EB -tutkintoon tähtäävien opintojen suorittaminen.

Englanninkielisten lukio-opintojen aloittamisen edellytyksistä on säädetty lukiolain muutoksella. Laki lukiolain muuttamisesta (801/2024) tuli voimaan 1.1.2025. Lakimuutoksella säädettiin edellytykset englanninkieliseen lukiokoulutukseen hyväksymiselle, jota koskeva uusi lainkohta on alla:

21 a §

Lisäedellytykset englanninkieliseen lukiokoulutukseen

Englanninkielisen lukion oppimäärän opiskelijaksi voidaan ottaa henkilö, jolla on Suomessa suoritettua lukiokoulutusta edeltävän koulutuksen kestosta tai Suomessa asumisen kestosta johtuvasta syystä puutteellinen kielitaito suoritettua lukiokoulutuksesta suomeksi tai ruotsiksi.

Henkilöllä voidaan katsoa olevan puutteellinen kielitaito suoritettua nuorille tarkoitettua lukiokoulutuksen oppimäärästä suomen tai ruotsin kielellä kuitenkin vain, jos hän on suorittanut perusopetuslaissa tarkoitettuja perusopetuksen opintoja enintään kolmen vuoden ajan.

Henkilöllä voidaan katsoa olevan puutteellinen kielitaito suoritettua aikuisille tarkoitettua lukiokoulutuksen oppimäärästä suomen tai ruotsin kielellä kuitenkin vain, jos hän on asunut Suomessa enintään kolmen vuoden ajan ennen lukiokoulutukseen hakeutumista.

Sellaiselta englanninkieliseen lukiokoulutukseen otettavalta hakijalta, joka ei ole Euroopan unionin jäsenvaltion eikä Euroopan talousalueeseen kuuluvan valtion kansalainen edellytetään, että hänelle on ulkomaalaislain nojalla myönnetty muu kuin opiskeluun perustuva oleskelulupa.

Opiskelijaksi voidaan erityisen painavasta syystä ottaa myös henkilö, joka ei täytä 2 tai 3 momentissa säädettyjä edellytyksiä.

Lainsäädäntöuudistukset mahdollistavat koko ylioppilastutkinnon suorittamisen englanninkielisenä. Tästä syystä myöskään kansallisen lainsäädännön ja opetussuunnitelmien puitteissa kaksikielisessä opetuksessa ei tarvitsisi huomioida enää suomen kieltä pelkästään siksi, että ylioppilastutkinto tulee suorittaa suomen kielellä.

Lukiolain muutoksen yhteydessä 12 §:n 2 momenttia uudistetaan siten, että koulutuksen järjestäjän oman opetussuunnitelma voidaan hyväksyä englanninkielistä opetusta varten.

03

Vieraskielisen opetuksen järjestäminen muissa kunnissa

Vertailuanalyysi

Tässä selvityksessä tarkasteltiin muiden kuntien käytäntöjä järjestää kansainvälistä opetusta. Tarkastelussa pyrittiin tunnistamaan sekä toimivia käytäntöjä kansainvälisen opetuksen järjestämiseksi että järjestämisessä havaittuja haasteita. Kaikissa vertailuun valituissa kunnissa kaksikielisen opetuksen opetuskielinä ovat suomi ja englanti, ja tavoitteena on, että 5.-6. luokka-asteelle mennessä opetus tapahtuisi pääosin englannin kielellä. Yläluokkien osalta englanninkielisen opetuksen osuudelle ei yleensä ole asetettu tarkkoja tavoitteita.

Selvityksessä vertailtiin seuraavien kuntien käytäntöjä:

- Lappeenranta, Kesämäen koulu
- Kotka, Kotkansaaren koulu
- Joensuu, Tulliportin normaalikoulu
- Lahti, Tiirismaan koulu
- Kuopio, Rajalan koulu (1.-6. luokat) ja Hatsalan klassillinen koulu (7.-9. luokat)
- Jyväskylä, Kortepohjan päiväkotikoulu (1.-6. luokat) ja Viitaniemen koulu (7.-9. luokat)

Vertailuanalyysin havainnot on esitetty kuntakohtaisesti seuraavilla sivuilla.

Lappeenranta, Kesämäen koulu

Kaksikielisen opetuksen käynnistämivuosi	1994
Järjestäjätaho	Kunta
Oppilasmäärä	Enintään 23 oppilasta/vuosiluokka. ESLA-opetuksessa 9 oppilasta (1-2 lk.) Ylemmille luokille tulevat ESLA-oppilaat integroituvat suoraan kieliluokkien yhteyteen. Yläkoulussa tällä hetkellä n. 10 testien perusteella valittua ESLA-oppilasta.
Opettajien määrä	Yhteensä opettajia 14, noin neljäsosa kokonaismäärästä, joista 3 englantia äidinkielenään puhuvia opettajia
Opettajien kielitaitovaatimus	Rekrytointivaiheessa tarkistetaan kielitaito ja sovelletaan Opetushallituksen määrittelemiä kieltenopettajien kelpoisuusvaatimuksia. Käytäntöä ollaan terävöittämässä siten, että vaaditaan arvosanoja tai numeroa yleisessä kielikoetestissä. Alkuvaiheessa opettajia rekrytoitiin kiinnostuksen perusteella, koska toiminta lähti kasvamaan luokka kerrallaan. Sitten on päästy valitsemaan henkilöitä, joilla on opetuskokemusta myös ulkomailta.

Yleiskuvaus

Kaksikielinen opetus alkoi varhaiskasvatuksen puolelta 1990-luvulla, kun Suomi-Amerikka-seura perusti päiväkodin, jossa oli kielipainotteinen esipetusryhmä. Myöhemmin englanninkielinen esikoulu jouduttiin lopettamaan lapsimäärän kasvaessa. Englanninkieliset luokat aloittivat Kesämäen koulussa 1994. Opetuksessa on kaksi linjaa: suomenkielisille lapsille tarkoitettu kaksikielinen opetus, jonka tavoitteena on täysin englanninkielinen opetus luokilla 5-6, ja English studies Lappeenranta (ESLA), joka tarjoaa suomi toisena kielenä -opetusta muille kuin suomenkielisille. Kaksikielisen opetuksen materiaaleihin on varattu erillinen määräraha. Itä-Suomen koulussa tarjottiin venäjänkielistä opetusta, mutta toiminta loppuu Kesämäen koulun tilojen siirtyessä Itä-Suomen koululle palveluverkon uudistuksen myötä. Itä-Suomen koulu jatkaa toimintaansa uusissa tiloissa. Lappeenrannalla ja Imatralla on yhteinen IB-lukio, muun toisen asteen opetuksen osalta englanninkielistä opetusta ei järjestetä.

Havaintoja oppilaiden määrästä ja profilista

Historian aikana englanninkielisillä luokilla on opiskellut oppilaita yli 60 valtiosta. Tällä hetkellä oppilaita tulee erityisesti Aasiasta (Sri Lanka, Pakistan, Kiina, Vietnam). LUT-yliopisto merkittävä ajuri kaksikielisen opetuksen tarpeelle. Korkeammin koulutetut venäläisperheet ovat olleet kiinnostuneita ilmoittamaan lapsensa englanninkieliseen opetukseen, nyttemmin määrä vähentynyt.

Oppilasmäärän ennakkoinnissa on hyvä huomioida, että englanninkielisellä luokalla opiskelevan lapsen nuoremmat sisarukset pyrkivät suurella todennäköisyydellä myös englanninkieliseen opetukseen.

Opetukseen hakeutuminen

Opetukseen valitaan kielitestin perusteella. Valinnat tehdään pääosin ensimmäiselle luokalle haettaessa ja yläkoulun osalta 7. vuosiluokalle. Kielitestinä käytetään Lappeenrannan kaupungin omaa testistöä. English Studies Lappeenranta (ESLA): jatkuva haku, jonne valitaan kielitestin perusteella. Kielitesti järjestetään kaikille englanninkieliseen opetukseen hakeneille, kuten ulkomailta Lappeenrantaan muuttaneille koulupaikkaa hakeville. Kielitestin läpäisseeillä oikeus aloittaa opiskelu englanninkielisellä linjalla Kesämäen koulussa.

Lappeenranta, Kesämäen koulu

Hyödyt

Suomalainen opetussuunnitelma selkeyttää asioita myös viranomaisyhteistyössä. Opetussuunnitelmaa myös arvostetaan maailmalla. Suomalaisen opetussuunnitelman on todettu sopivan myös erilaisiin kansainvälisiin perheitä koskeviin muutoksiin oleskelun suhteen (jää Suomeen pysyvästi tai oleskelee Suomessa vain projektiluonteisesti).

Lappeenrannalle kaksikielinen opetus on brändikysymys ja vetovoimatekijä. LUT-yliopisto ja elinkeinoelämä ovat olleet aloitteentekijöinä siihen, että ESLA-opetus on lähtenyt kasvamaan.

Kaksikielisellä opetuksella on todellinen tarve kaupungin kansainvälistyessä, kun kansainväliset työntekijät pystyvät valitsemaan asuinpaikkansa joustavammin.

Haasteet

Kaksikieliseen opetukseen päätyy eri määrä englannin kieltä taitavia.

Toiminnan alkuvaiheessa kaksikielisen opetuksen järjestämiseen liittyi kateutta, nyt tilanne on tasaantunut kansainvälistymisen vahvistuessa.

Opettajien rekrytointi on ollut alkuvaiheessa vaikeaa.

Ajattelutapa budjetin osalta on muuttunut. Aiemmin oli hankala saada riittäviä resursseja. Nyt on ymmärretty, että kansainvälinen opetus on ollut tärkeää ja edellyttää myös jonkin verran lisäpanostuksia.

Tulevaisuuden näkymät

ESLA ja kieliluokat toimivat tulevaisuudessa tiiviissä yhteydessä, eivät erillisinä opetuslinjoina. Tarve kansainvälisen opetuksen järjestämiseen korostuu kansainvälistymisen myötä.

Kaupungin kansainvälistymisen myötä määrä tulee kasvamaan myös muuten kuin alaluokilta siirtyvien oppilaiden osalta.

IB-opetussuunnitelma olisi periaatteessa mahdollinen kokemuksen myötä joskus, mutta ei liene järkevää tai oppilasmäärän kannalta mahdollinen Lappeenrannassa lähitulevaisuudessa.

Opit ja vinkit

Sijainti	Elinkeinoelämän kanssa saavutettavien synergiahöytyjen näkökulmasta kaksikielistä opetusta tarjoavan koulun sijainnissa olisi hyvä huomioida myös työpaikkojen sijainti. Kaksikielistä opetusta tarjoavan koulun sijainti vaikuttaa etenkin maahan muuttavien perheiden asuinpaikan valintaan. Kansainvälisen opetuksen vetovoiman lisääminen ja ylläpitäminen edellyttää aktiivista ja positiivista tiedottamista.
Suomalainen opetussuunnitelma	Suomalainen opetussuunnitelma soveltuu myös kaksikieliseen tai englanninkieliseen opetukseen. Englanninkielisessä opetuksessa on joitakin materiaalien saatavuuteen liittyviä erityispiirteitä. Digitaalisten materiaalien saatavuus on hyvä, mutta materiaalien hankintaan tulisi varata erillistä määrärahaa. Oppilasvalinnoissa käytettävä kielitesti tulee valita paikkakunnan tilanteeseen soveltuvaksi.
Opettajien rekrytointi	Kaksikieliseen opetukseen halukkaiden ja sopivien opettajien rekrytointi voi osoittautua haasteelliseksi. Lisäksi on varauduttava opettajien kielitaidon ylläpitämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Opettajien kielitaitoa voidaan ylläpitää myös kansainvälisiä opettajavaihtoja hyödyntämällä.
Jatko-opinnot	Pitkän aikavälin suunnittelussa tulisi huomioida myös englanninkielisen toisen asteen opetuksen mahdollisuudet paikkakunnalla.

Kotka, Kotkansaaren koulu

Kaksikielisen opetuksen käynnistämivuosi	2015
Järjestäjätaho	Kunta
Oppilasmäärä	Enintään 24 oppilasta luokkatasoa kohden. Tällä hetkellä noin 20 oppilasta/vuosiluokka. SAMK:ssa jonkin verran englanninkielistä opetusta, samoin kuin ammattikoulutuksen puolella.
Opettajien määrä	6, joista kaksi äidinkieltään venäjänkielistä luokanopettajaa. Yläkoulun aineenopettajista 10 (25 %) on osallistunut kaksikielistä opetusta koskevaan koulutukseen.
Opettajien kielitaitovaatimus	Sovelletaan valtakunnallisia, Opetushallituksen määrittelemiä, linjauksia. Englannin kielen sivuaineopinnot tai kielikokeella esitetty kielitaito tai englannin lehtorin kelpoisuus katsotaan riittäväksi soveltuvuudeksi.

Yleiskuvaus

Kotkan päivähoitossa mahdollisuus esiopetuksen kielisuihkuun. Kielisuihkuesiopetukseen osallistuminen ei tarkoita automaattisesti paikkaa kaksikielisessä opetuksessa.

Kaksikielinen opetus aloittanut Kotkansaaren koulun ensimmäisellä luokalla vuonna 2015. Kuluvana vuonna kaksikielinen opetus on ollut mahdollista 7.-8. luokalla. Yläkoulussa toteutustapana on kielitietoinen opetus, jossa pohditaan asioita molemmilla kielillä. Alun perin harkittiin kaksikielisen opetuksen järjestämistä myös Karhulassa, mutta hakijamäärä ei riittänyt opetusryhmän perustamiseen.

Koulun arkikielenä käytetään suomea. Kaksikielisessä opetuksessa englanninkielisen opetuksen osuus 1. luokalla noin 25 %. Pyrkimyksenä kasvattaa luokkatasoittain englanninkielen osuutta siten, että 5.-6. luokalla englanninkielistä opetusta olisi 50-60 %. Kaksikielinen opetus on osa koulun kulttuuria, mutta kansainväliseksi kouluksi ei ole ollut tavoitteena profiloitua.

Havainoja oppilaiden määrästä ja profiilista

Mikään luokka ei ole tällä hetkellä täynnä. Nykyiset 8. luokat ikäryhmä, jossa aloitti 2 x 18 oppilaan ryhmää. Vuosien varrella osa on päättänyt siirtyä pois kaksikielisestä opetuksesta. Suuri osa kaksikieliseen opetukseen hakijoista maahanmuuttajataustaisia perheitä. Osalla hakijoista on riittävä englanninkielen taito, osalla ei.

Opetukseen hakeutuminen

Ensimmäiselle vuosiluokalle hakeville valintakoe, jossa vähintään 50 % pisteistä saanut hyväksytään. Kesken koulupolun hakeutuville luokan vaatimustason mukaan laadittu testi, johon kuuluu kielikoe ja haastattelu. Testissä arvioidaan kielitaitoa ja motivaatiota sitoutua kaksikieliseen opetukseen. Keskeistä varmistaa, että oppilas ymmärtää riittävällä tasolla oppimateriaalien sisältöjä.

Kotka, Kotkansaaren koulu

Hyödyt	Haasteet	Tulevaisuuden näkymät
<p>Joidenkin perheiden osalta kaksikielinen opetus on vetovoimatekijä.</p> <p>Kaksikielinen opetus lisää kouluympäristön monikulttuurisuutta ja kielitietoisuutta.</p>	<p>Kun ikäluokat pienenevät, huonoimmalla vaihtoehdoilla on yksi kaksikielinen perusluokka ja muilta osin joitakin englanninkielisiä painotuksia.</p> <p>Henkilöstöjohtamisen näkökulmasta kaksikielinen opetus aiheuttaa kateutta parempien materiaaliressurssien ja pienen TVA-lisän vuoksi. Kaksikieliseen opetuksen opettajan työmäärä on suomenkieliseen opetukseen verrattuna suuri. Opetuksen suunnitteluun joutuu tekemään paljon, koska materiaalia on saatavilla vähän. Lisäksi oppilaiden oppimisen haasteet joudutaan huomioimaan kaksikielisessä opetuksessa tarkemmin.</p> <p>Opettajien rekrytointi ei ole ollut minään vuonna helppoa. Kelpoisuusvaatimuksista on jouduttu tinkimään.</p>	<p>Lapsimäärä vähenee, voi vaikuttaa mahdollisuuksiin järjestää kaksikielistä opetusta</p> <p>Kaksikielisestä opetuksesta pitää tehdä vetovoimainen, jotta saadaan myös päteviä opettajia. Tällä hetkellä poliittinen tahtotila on kaksikielisen opetuksen järjestämisen puolella. Resursseja on saatu hyvin.</p>

Opit ja vinkit

Vanhempien odotusten hallinta kielitaidon suhteen	<p>Osalla vanhemmista on suuret odotukset englannin kielen osalta. Jotta kielitietoisuus ja lukemisen ja kirjoittamisen valmiudet ovat riittävät, pitää erityisesti koulupolun alkuvaiheessa varmistaa, että lasten kielellinen tietoisuus kasvaa ja luo pohjaa myöhemmin kehittyvälle kielitaidolle. Kielellä operointi vaatii vahvan suomen kielen alkuun.</p> <p>Maahanmuuttajataustaisten lasten kaksikielisessä opetuksessa on huomioitava, että kolmen rakenteeltaan toisistaan poikkeavien kielten hallinta (esim. suomi, englanti, venäjä) on lapselle kuormittavaa, ja vaatii myös koululta resursointia oppimisen tukeen.</p> <p>Peruskoulun päättäneiden kielitaito on selkeästi parempi niillä, jotka ovat osallistuneet kaksikieliseen opetukseen.</p>
Rekrytointihaasteisiin varautuminen	<p>Kannattaa käydä tutustumassa kaksikieliseen opetukseen eri kunnissa ja arvioida, toteutetaanko opetus kaksikielisenä vai kielisuihkulla. Kielisuihkussa opettajien kelpoisuusvaatimukset eivät ole niin tiukkoja. Rekrytointi voi osoittautua haasteelliseksi, vaikka tahtotila olisikin järjestää opetus laajasti kaksikielisenä. Etenkin alakoulun puolella korostuu pedagogisen opetuksen merkitys, johon jo luokanopettajan kelpoisuus antaa hyvät valmiudet.</p>

Lahti, Tiirismaan koulu

Kaksikielisen opetuksen käynnistämivuosi	2005
Järjestäjätaho	Kunta
Oppilasmäärä	24 vuosiluokkaa kohden, luokan minimikoko 16
Opettajien määrä	2 lastentarhanopettajaa, 6 luokanopettajaa ja yläkoulussa noin 5 englanninkielellä opettavaa aineenopettajaa. Yläkoulun opettajista yksi äidinkielenään englantia puhuva.
Opettajien kielitaitovaatimus	Alaluokilla ylimmän tason kielitutkinto. Yläluokilla kaksoiskelpoisuus eli aineenopettajan ja kielenopettajan kelpoisuus.

Yleiskuvaus

Varhaiskasvatuksessa englanninkielinen valmistava esiopetus, jonne oma hakuprosessi. Kaksikielinen esiopetus lakkaa syksystä 2025 alkaen. Tiirismaan peruskoulussa laajamittaista kaksikielistä opetusta (FIN-ENG) vuosiluokilla 1.-9. Kaikilla Lahden peruskoululaisilla ensimmäinen vieras kieli on englanti, jonka opiskelu aloitetaan ensimmäisellä luokalla. Tiirismaan koulussa vuonna 2019 ja sen jälkeen ensimmäisellä luokalla aloittaneet oppilaat voivat valita kolmannelta luokalta alkavana A2-kielenä espanjan, saksan, ruotsin, venäjän tai kiinan. Espanjan, saksan, ruotsin ja venäjän opetuksen järjestämiseksi tehdään tarvittaessa yhteistyötä Lotilan koulun ja Lahden ruotsinkielisen koulun kanssa. Vuosiluokilla 7-9 tarjotaan A1-oppimäärän laajuista opetusta englannin lisäksi ruotsissa, saksassa ja venäjässä. Kaksikielisessä opetuksessa käytetään suomalaista opetussuunnitelmaa, jota on muokattu kielen osalta. Ei valinnaisia kieliä, vaan täytetään englannilla. Suomen kielen opetusta ei ole vähennetty. Englanninkielistä opetusta alaluokilla 70 %, ja vain äidinkielen ja uskonnon opetus järjestetään kokonaan suomeksi. Yläluokilla englanninkielisen opetuksen osuus 50 %.

Havaintoja oppilaiden määrästä ja profillista

Lapsia on ollut enemmän kuin paikkoja. Ensimmäiselle luokalle noin 40-50 hakijaa. Jos myöhäisemmille luokille avautuu vapaita oppilaspaikkoja, hakijoita on tavallisesti avoinna olevia paikkoja enemmän. 9 vuosiluokalle ei yleensä ole hakijoita.

Opetukseen hakeutuminen

Valintakoe ensimmäiselle vuosiluokalle hakeutuville. Sisään päästökseen pitää saavuttaa 60 % pisteistä. Etusijalla Lahden kaupungin alueella asuvat hakijat. Jos kesken koulupolun vapautuu paikka kaksikieliseen opetukseen, avautuu paikka seuraavalle lukuvuodelle. Kesken koulupolun hakeneille testit järjestetään ikäluokan taso huomioiden. Opettajat testaavat kaksikielisyyden sen vuosiluokan tasolla, joka pitää hallita opetuksen seuraamiseksi.

Lahti, Tiirismaan koulu

Hyödyt	Haasteet	Tulevaisuuden näkymät
<p>Kaksikielinen opetus on vahvistanut koko koulun englanninkielen taitoa. Nykyisin koulussa järjestetään myös yhteiset juhlat kaksikielisenä.</p>	<p>”Sisäinen elitismi” näkyi aiemmin. Kaksikielisen opetuksen opettajat olivat tottuneet saamaan kaiken, mitä halusivat.</p> <p>Huoltajat ovat verbaalisesti aggressiivisia ja myös valveutuneita lastensa oikeuksista.</p>	<p>”Erilainen on normaali” eli monimuotoisuus on lisääntynyt. Nykyisin oppilasjoukossa on myös paljon suomea toisena kielenä puhuvia. Suuntaus jatkuu samantyyppisenä myös tulevaisuudessa.</p> <p>Kaupungissa on jatkuvasti enemmän kokonaan englanninkielisiä perheitä. Tällä hetkellä valmistellaan täysin englanninkielistä polkua. Ajatuksena on, että vain suomenkielinen opetus järjestetään suomeksi, muuten vain englanninkielistä opetusta. Mahdollisesti käynnissä jo ensi syksynä. Jatkuva haku heinäkuusta syyskuuhun, tulevaisuudessa ehkä kaksi kertaa vuodessa. Tähän tullut toiveita korkeakouluilta ja elinkeinoelämältä. Tähän ei voisi hakea suomenkielinen, ellei lapsen äidinkieli olisi englanti (Ressun malli).</p>

Opit ja vinkit

Opettajien rekrytointi	Erityisesti yläkoulun opettajien rekrytointi voi osoittautua haastavaksi. Englanninkielisen koulutuksen saaneet kannattaa yrittää löytää. Järjestelyitä, joissa opettajat kokevat olevansa erityisasemassa, tulee silti varoa. Taloudellinen lisäpanostus tulee englanninkielisistä Oxford-materiaaleista. TVA-lisä on mahdollinen, kun päätoimisen opettajan opetusmäärä täyttyy.
Oppilaaksiotto ja koulun toimintakulttuuri	Valintavaiheessa pitää varmistaa, minkälaisilla valmiuksilla lapset tulevat opetukseen. Selkeät pääsyvaatimukset luovat hyvän pohjan kannustavalle ja kielitietoiselle toimintakulttuurille. Rehtorilla on merkitys, minkälainen toimintakulttuuri kouluun tulee.
Varautuminen perheiden tilanteiden muutoksiin	Kaupungin linjaukset tapauksissa, joissa tiedetään lapsen palaavan vuoden päästä takaisin, kannattaa selvittää. Lahti pitää max yhden lukuvuoden ajan paikkaa. Lahti ei anna opetusta ulkomaille. Koulupaikkaa voidaan pitää kuukauden ajan, jonka jälkeen perheen tulee järjestää kotiopetus tms. Pyyntöjä pidemmälle ajalle on tullut ajoittain.
Vanhempien oikeustietoisuus	Kriteerit kaksikieliseen opetukseen pääsyyn pitää kirjata hyvin selkeästi. Valitukset ovat yleisiä.

Joensuu, Tulliportin normaalikoulu

Kaksikielisen opetuksen käynnistämivuosi	Kaksikielinen opetus ollut Tulliportissa 1990-luvulla, jonka jälkeen koulussa on ollut vain suomenkielistä opetusta. Englanninkieleen painottuvaa opetusta on tarjottu Joensuun kaupungin ylläpitämässä Kanervalan koulussa vuodesta 2006 alkaen. Kaksikielinen opetus päättyy Kanervalan koulussa vuoden 2025 aikana ja kaksikielinen opetus aloitetaan Tulliportin koulussa uudelleen 2025 syksyllä.
Järjestäjätaho	Itä-Suomen yliopisto
Oppilasmäärä	Enintään 24. Lopullinen määrä arvioidaan valintakokeen jälkeen.
Opettajien määrä	Kaksikielisessä opetuksessa yksi luokanopettaja. Vuosittain luokanopettajaharjoittelussa 250-300 opiskelijaa, aineenopetusharjoittelussa vähemmän.
Opettajien kielitaitovaatimus	Opetushallituksen linjauksen mukainen kielitaito, kielikokeessa arvosana 5 tai korkeampi. Alaluokilla luokanopettaja ja kelpoinen opettamaan englannin kielellä.

Yleiskuvaus

Kielitietoisessa varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa luodaan pohja lapsen toiminnalliselle kielitaidolle. Monikielisen lapsen suomen kielen oppimista tuetaan varhaiskasvatuksen arjessa. Kanervalan koulussa annettu englanninkielipainotteinen opetus jatkuu Joensuussa Itä-Suomen yliopiston harjoittelukoulussa, Tulliportin normaalikoulussa Kanervalan koulun toiminnan lakkautuessa vuonna 2025. Kaksikielinen opetus (englanti–suomi) aloitetaan Tulliportin normaalikoulun alakoulussa vuosiluokilla 1–6 syksyllä 2025 ja yläkoulussa 7. luokalta alkaen syksyllä 2026. Lukuvuodesta 2028–2029 kaksikieliseen opiskeluun on mahdollisuus perusopetuksen 1.–9. luokilla.

Opetuksessa noudatetaan perusopetuksen yleistä opetussuunnitelmaa. Myös kaksikielisen opetuksen piirissä olevien oppilaiden on mahdollisuus valita neljänneltä luokalta alkaen saksa, venäjä, ranska tai espanja. Ruotsin kielen opiskelu alkaa kaikilla 6. luokalla.

Havaintoja oppilaiden määrästä ja profilista

Kanervalan englanninkielisessä koulussa on ollut yhdysluokkaopetusta. Kanervalan koulun noin 60 oppilasta siirtyvät Tulliportin kouluun syksyllä 2025.

Opetukseen hakeutuminen

Kaksikielisen opetuksen luokille valitaan oppilaat haastattelun ja soveltuvuuskokeen perusteella. Hakuaika 1. luokalle on 1.11.–20.11.2024. Ryhmätilanne ja yksilötestit järjestetään yhden päivän aikana. Testipäivä kestää taukoineen noin 1,5 tuntia. Oppilaat valitaan yksilöllisen harkinnan perusteella. Kielikokeeseen ei ole määritelty oppilaspaikkaan oikeuttavaa pisterajaa.

Normaalikouluun voidaan ottaa A2- kielivalinnan perusteella oppilaita Normaalikoulun lähikoulualueen ulkopuolelta Joensuun kaupungista, jos kyseisen luokka-asteen perusopetusryhmät eivät ole täynnä ensisijaisen oppilaaksioton jälkeen. Ulkopaikkakuntalainen oppilas voidaan valita, jos ryhmä ei täyty joensuulaisista oppilaista.

Joensuu, Tulliportin normaalikoulu

Hyödyt	Haasteet	Tulevaisuuden näkymät
<p>Tulliportin normaalikoulu on osa Itä-Suomen yliopiston harjoittelukoulua, mikä tarkoittaa, että koulussa harjoittelee vuosittain opettajaopiskelijoita paitsi Suomesta, myös muualta maailmasta. Tulliportin normaalikoulussa on kansainvälinen ja monikulttuurinen ilmapiiri sekä lukuisia mahdollisuuksia käyttää omaksuttua kielitaitoa erilaisissa yhteyksissä.</p> <p>Yliopisto ja sen tarjoamat resurssit (opetusharjoittelijat) antavat hyvän pohjan kaksikielisen opetuksen järjestämiselle.</p> <p>Kaksikielisen opetuksen materiaalien valmistelussa on voitu hyödyntää normaalikouluverkostoa.</p>	<p>Kanervalan koulu ollut pieni. Etenkin huoltajilla oli huolta siitä, mitä siirtyminen isompaan kouluun tarkoittaa. Haaste ei välttämättä liity kaksikieliseen opetukseen.</p> <p>Kanervalan koulun oppilaiden siirtyminen Tulliportin kouluun on nostanut tarpeita tilajärjestelyjen ja henkilöstöjohtamisen suhteen.</p>	<p>Työperäinen maahanmuutto ja opiskelijoiden muutto paikkakunnalle lisää tarvetta englanninkieliselle opetukselle.</p>

Opit ja vinkit

Johdonmukainen johtaminen	<p>Valmisteluvaiheessa opettajakunnan sitouttaminen suunnitteluun on ollut tärkeää ja lisännyt innokkuutta opettajakunnassa. Hyvin johdettu ja osallistava johtaminen on varmistanut, että suunnittelu näyttää oppilaan näkökulmasta systemaattiselta ja johdonmukaiselta.</p> <p>Opetusharjoittelijoiden joukossa on paljon kansainvälistä kokemusta, mikä mahdollistaa kulttuuri- ja kielitietoisuuden lisääntymisen, mutta tulee huomioida myös henkilöstöjohtamisen käytännöissä.</p>
Kaksikielisen opetuksen laajuus	<p>Joensuun väestöpohja ei riitä kansainvälisen koulun perustamiseen kansainvälisistä työpaikoista (ml. yliopisto) huolimatta.</p>
Oppilaaksioton kriteerit	<p>Oppilaaksioton kriteereissä tulisi huomioida riittävän englanninkielentaidon ohella opetuksen seuraamisen mahdollistava riittävä suomenkielentaito.</p>
Opettajien täydennyskoulutus	<p>Opettajien kielitaidon vahvistaminen ja varmistaminen tulee huomioida henkilöstösuunnittelussa ja myös taloussuunnittelussa. Opettajien täydennyskoulutukseen tulisi varata riittävästi määrärahoja.</p>

Kuopio, Rajalan koulu (1.-6. lk) ja Hatsalan koulu (7.-9. lk)

Kaksikielisen opetuksen käynnistämivuosi	Rajalan koulussa aloitettu kaksikielinen opetus 1993, Hatsalan koulun kaksikielinen opetus alkoi vuosituhannen taitteessa Rajalan koulusta siirtyvien oppilaiden tarpeesta. Englanninkielinen leikkikoulu perustettu 1969.
Järjestäjätaho	Kunta järjestää perusopetuksen, englanninkielinen leikkikoulu yksityinen.
Oppilasmäärä	24 oppilasta jokaisella luokka-asteella. Lähes kaikki opetusryhmät ovat täynnä. Englanninkielisessä leikkikoulussa 4 päiväkotiryhmää.
Opettajien määrä	Alaluokilla 6 luokanopettajaa, Hatsalan koulussa kaikissa oppiaineissa joku, joka pystyy opettamaan englanniksi taito- ja taideaineita lukuun ottamatta. Ei erillisiä kielitaitotestejä.
Opettajien kielitaitovaatimus	Luokanopettajilla englanninkielen opettajan kelpoisuus, aineenopettajilla edellytyksenä vahva englanninkielen taito.
Yleiskuvaus	
<p>Toiminta-ajatuksena on, että kaksikielisille oppilaille pyritään saamaan suomenkielen taito niin vahvaksi, että jatko-opinnot mahdollistuvat. Englanninkielistä koulua on kokeiltu, mutta kokeilussa havaittiin oppilasmäärän jäävän liian pieneksi, eikä englanninkielisen koulun ylläpitämiselle ole mahdollisuuksia. Oppilaiden perheet myös huomasivat, että Suomessa ei pärjää pelkällä englannin kielellä, vaan jatko-opinnoissa tarvitaan suomen kielen taitoa.</p> <p>Opetuksessa noudatetaan perusopetuksen yleistä opetussuunnitelmaa. Myös kaksikielisen opetuksen piirissä olevien oppilaiden on mahdollisuus valita neljänneltä luokalta alkaen saksa, venäjä, ranska tai espanja. Ruotsin kielen opiskelu alkaa kaikilla 6. luokalla.</p>	
Havaintoja oppilaiden määrästä ja profiilista	
<p>Noin puolet kaksikielisen opetuksen oppilaista on äidinkieleltään suomenkielisiä. Yliopistokaupunkina Kuopioon muuttaa paljon ulkomaisia opiskelijoita ja tutkijoita, joiden ajatuksena on muuttaa Suomesta lyhyen maassaoloajan jälkeen. Kokemuksen mukaan perheiden suunnitelmat muuttuvat ja jäävät monesti Suomeen asumaan. Tällöin lapset tarvitsevat jatko-opintoihin suomen kielen taitoa. Perheillä myös halu integroitua Suomeen. Usein maahan muuttaville asiantuntijoille tulee yllätyksenä, että Suomi ei ole vielä englanninkielinen, ja suomen kieltä tulee osata jatko-opinnoissa ja palveluissa. Moni saanut opiskellessaan suomen kielen taidon sen verran hyväksi, että pystyvät valitsemaan myös suomenkielisen opetuksen jatko-opinnoissa.</p>	
Opetukseen hakeutuminen	
<p>Ensimmäiselle luokalle hakeutuessa kielivalmiustesti, jossa testataan tarvittaessa myös suomen kielen taito. Muut kuin suomenkieliset osallistuvat tarvittaessa perusopetukseen valmistavaan opetukseen. Pääsykoe sisältää ryhmä- ja yksilötestit, joissa toteutetaan englanninkielisiä leikkilisiä tilanteita. Pääsyvaatimuksena on 60/80 pistettä testistä. Testi pohjautuu Jyväskylän yliopiston laatimaan standardoituun testiin, jota on mukautettu luku- ja kirjoitustaitovaatimusten osalta.</p> <p>Yläluokille hakeutuville järjestetään haastattelun ja kirjallisen osuuden sisältävä valintakoe, joka mittaa englannin kielen hallintaa matematiikassa, luonnontieteellisissä aineissa ja historiassa. Muuta kuin suomea äidinkielenään puhuvilta edellytetään aiempaa osallistumista perusopetuksen valmistavaan opetukseen. Suomen kielen osaaminen testataan tarvittaessa. Myös Rajalan koulun kaksikielisen luokan oppilaat hakevat Hatsalan koulun kaksikieliseen opetukseen valintakokeen kautta</p>	

Kuopio, Rajalan koulu (1.-6. lk) ja Hatsalan koulu (7.-9. lk)

Hyödyt	Haasteet	Tulevaisuuden näkymät
<p>Kaksikieliseen opetukseen osallistuvien kielitaito kehittyi tavanomaista paremmin. Oppilaille kehittyi sekä vahva englannin kielen että suomen kielen taito.</p> <p>Kaksikielinen opetus rikastaa koulun kulttuuria ja kielitietoisuutta, erityisesti yläkoulussa. Kuopiossa kaksikielisellä opetuksella on pitkät perinteet, mikä näkyy koulun toimintakulttuurissa (monimuotoisuus ja yhdenvertaisuus).</p>	<p>Opetukseen hakeutuu myös asiantuntijaperheiden lapsia, jotka eivät osaa englantia. Ohjaaminen perusopetukseen valmistavaan opetukseen aiheuttaa jonkin verran konflikteja vanhempien kanssa.</p> <p>Englanninkielisten jatko-opintojen saatavuus on rajallinen. IB-lukio on mahdollinen jatko-opintopaikka vain harvoille. Ammatillisella puolella todella heikosti englanninkielistä opetusta.</p> <p>Englanninkieliset oppimateriaalit ovat kalliimpia. Osa oppimateriaaleista joudutaan tilaamaan ulkomailta ja soveltamaan suomalaiseen opetussuunnitelmaan.</p> <p>Kaksoiskelpoisten luokanopettajien löytäminen voi olla haastavaa. Kuopiossa ongelmaa ei kuitenkaan ole ollut.</p>	<p>Kuopioon on otettu paljon vastaan ulkomaalaisia, ja kansainvälistyminen näkyy väestöprofiilissa. Lisääntyneen maahanmuuton seurauksena kaksikielistä opetusta laajennetaan ensi syksynä toiseen kouluun.</p> <p>Rajalan koulussa voidaan harkita tulevaisuudessa kaksikielisiä yhdysluokkia. Koulu on varsin pieni, eikä kokonaisoppilasmäärää voida kasvattaa. Kaksikielinen opetus pitäisi toteuttaa isoissa yksiköissä, jotta oppilasmääriä voidaan tasoittaa tarvittaessa vuosittain. Tällöin myös integraatio toteutuisi aidommin.</p>

Opit ja vinkit

Suomen kielen ja englannin kielen taidon varmistaminen	Opetukseen hakeutuvien on osattava riittävästi suomea ja englantia, jotta opetuksen seuraaminen mahdollistuu. Suomen kielen taidon hallinta on edellytys toisen asteen jatko-opintoihin hakeutuessa. Pelkkä englanninkielinen opetus ei vastaa suomalaisen yhteiskunnan tämän hetken rakenteisiin ja vaatimuksiin. Riittävän suomen kielen taidon vaatimuksen kommunikoinnissa kieli- ja kulttuuriryhmien opetuksen koordinaattorilla iso merkitys. Lapsen tavoitteiden ymmärtäminen ja kommunikointi perheisiin. Toimii myös nivelvaiheen ratkaisuja miettimässä. Joillekin vanhemmille on tullut pettymyksenä, että englannin kieltä ei voi tulla harjoittelemaan kouluun.
Viestintä ja vanhempien odotusten hallinta	Vanhempien odotukset kaksikielistä opetusta kohtaan ovat korkeat ja moninaiset. Koulun tavoitteiden ja käytäntöjen osalta viestinnän tulee olla yhtenäistä konfliktien välttämiseksi.
Suomalainen opetussuunnitelma ja lapsen oikeudet	Etenkin maahanmuuttajaperheiden osalta on tärkeä kommunikoida, että suomalainen opetussuunnitelma ei korosta elitismia, vaan yhdenvertaisuutta ja lapsen hyvinvoinnin turvaamista. Suomalainen opetussuunnitelma soveltuu kaksikielisen opetuksen toteuttamiseen erittäin hyvin.
Elinkeinoelämän odotusten hallinta	Englanninkielisen opetuksen kokeilu tuli siitä, että Finnvector oli perustamassa toimintaa Kuopioon. Esitetystä tarpeista huolimatta oppilasmäärät jäivät liian pieneksi, eikä englanninkieliseen opetukseen ollut edellytyksiä.

Jyväskylä, Kortepohjan päiväkotikoulu (1.-6. lk) ja Viitaniemen koulu (7.-9. lk)

Kaksikielisen opetuksen käynnistämivuosi	Kaksikielinen opetus alkanut 1990-luvulla.
Järjestäjätaho	Perusopetuksen järjestää kunta. Lisäksi Jyväskylässä on yksityisiä englanninkielisiä päiväkoteja.
Oppilasmäärä	Enintään 24 oppilasta vuosiluokkaa kohden, yhdysluokilla 22. Alaluokilla tällä hetkellä 14-24 oppilaan opetusryhmiä, yläkoulun ryhmät pääosin täynnä.
Opettajien määrä	Alaluokilla 5 henkilötyövuotta (yksi yhdysluokka) ja S2-opettaja, yläluokilla noin 2,5 henkilötyövuotta. Osa opettajista muita kuin suomenkielisiä.
Opettajien kielitaitovaatimus	Alaluokilla kaksoiskelpoisuus tai Jyväskylän yliopiston Juliet-ohjelman käynyt. Uusien opettajien rekrytoinnissa opetushallituksen kelpoisuusasetuksen kaksikielisen opettajan kelpoisuus. Yläluokilla riittävä taito opettaa englanniksi.

Yleiskuvaus

Englanninkielinen esiopetus ja perusopetuksen alaluokkien opetus järjestetään samassa koulussa (Kortepohjan päiväkotikoulu). Opetuksessa sovelletaan kokonaisuudessaan suomalaista opetussuunnitelmaa. Kaksikieliseen opetukseen valituilla koulu on ensisijainen riippumatta siitä, olisiko Kortepohjan tai Viitaniemen koulu maantieteellisellä perusteella lähikoulu. Kunta kustantaa koulukuljetuksen. Ulkopaikkakuntalaisille kaksikieliseen opetukseen valitaan toissijaisesti ja aina vuodeksi kerrallaan.

Opetuksesta pyritään pitämään englanniksi 60 % ja suomeksi 40 %. Opetus palvelee erityisesti perheitä, joiden suunnitelmana on lähteä Suomesta ulkomaille. Sittenkin kaksikielisen opetuksen tarve on vahvistunut kasvavan maahanmuuton seurauksena.

Havainoja oppilaiden määrästä ja profiilista

Kaksikieliseen opetukseen ensimmäiselle vuosiluokalle hakee vuosittain noin 30-40 oppilasta. Yläluokille erikseen hakeneita oli viime vuonna 13, joista vain 5 otti paikan vastaan.

Opetukseen hakeutuminen

Varhaiskasvatuksessa lapsi otetaan suoraan päiväkotikoulun englanninkieliseen ryhmään, jos perheen suunnitelmissa on asua Suomessa lyhytaikaisesti. Pidemmäksi aikaa jäävien perheiden lapset ohjataan perusopetukseen valmistavaan opetukseen. Perheitä kannustetaan opettelemaan riittävä suomen kielen taito perusopetusta varten. Ensimmäiselle luokalle hakeutuville kielikoe, jossa testataan suomen ja englannin kielen taito. Oppilaalla tulee olla riittävä suomen kielen taito opetuksen seuraamiseksi. Suomen kielen taito varmistaa myös lasten yhdenvertaisen kohtelun koulupolun aikana.

Jyväskylä, Kortepohjan päiväkotikoulu (1.-6. lk) ja Viitaniemen koulu (7.-9. lk)

Hyödyt	Haasteet	Tulevaisuuden näkymät
<p>Kahdella kielellä oppiminen vahvistaa toimivan kaksikielisyys syntymistä. On kuitenkin tiedostettava, että englannin kielen osaaminen voi haitata suomen kielen osaamista.</p> <p>Elinkeinoelämän näkökulmasta kaksikielinen opetus on rekrytoinnin vetovoimatekijä. Ulkomailta Suomeen muuttaville on matalampi kynnyks laittaa lapsi englanninkieliseen opetukseen (universaalimpi kielitaito) kuin suomenkieliseen opetukseen.</p> <p>Englanninkielinen opetus ehkäisee koulusegregaatiota. On huomattu, että Jyväskylässä koulusegregaatio on iso asia, mutta Kortepohja on suvaitsevaisempi ja monikulttuurisempi. Englanninkieliset luokat tasapainottavat muuta koulu yhteisöä.</p>	<p>Lyhytaikaisesti (1-2 vuotta) Suomeen muuttavat perheet kokevat helposti, ettei lapsen ole tarve opiskella suomen kieltä. Tällöin perusopetukseen valmistavaan opetukseen ohjaaminen koetaan pettymyksenä.</p>	<p>Oppilasmäärät kasvavat maahanmuuton vuoksi. Kansainvälistymiseen vaikuttavat ammattikorkeakouluun ja yliopistoon tulevat opiskelijat ja tutkijat sekä yritysten kansainvälisten osaajien rekrytoinnit.</p> <p>S2-oppilaiden lukumäärä kasvaa voimakkaasti, mikä haastaa koulujärjestelmää. Oppilaille tarjotaan oman äidinkielen opetus. A1- ja A2-kielistä pyritään rakentamaan kielipolku ja siten helpottamaan oppilaan arkea. Ukrainalaisilla esimerkiksi A1-kielenä venäjä ja B-kielenä englanti. Thaimaasta tulleilla toinen kieli ranska.</p> <p>Kasvavaan kansainvälistymiseen vastaamiseksi Jyväskylässä on käynnistetty kieli- ja kulttuuristrategiatyö, jossa pohditaan myös tarvetta kansainväliselle koululle.</p>

Opit ja vinkit	
Opettajien pedagogisten taitojen kehittyminen	Valmistavan opetuksen integraatiohankkeessa kaksikielisen opetuksen opettajat olivat kielitietoisempia ja osasivat havainnollistaa asioita paremmin kuin ne, jotka opettavat äidinkielellään. Englanninkielisessä opetuksessa hyödynnetään sellaisia työmenetelmiä, jotka huomioivat oppilaan paremmin kuin äidinkielellään opettavat.
Perheiden odotusten hallinta	Suomen kielen oppimisen pakko nousee usein keskusteluun, eikä lyhytaikaisesti Suomeen muuttavat perheet miellä suomen kielen oppimista välttämättömäksi. Joistakin kulttuuritaustoista tuleville perheille Suomessa korostettava yhdenvertaisuus ja laaja integrointi on vaikeasti ymmärrettävä arvo. Monille perheille erilaisista sosioekonomisista taustoista tulevien perheiden integrointi samaan opetusryhmään on epätarkoituksenmukaista. Tämä näkyy etenkin perusopetukseen valmistavaan opetukseen ohjattujen lasten perheiden kanssa käydyissä keskusteluissa.

04

Sidosryhmien tarpeet

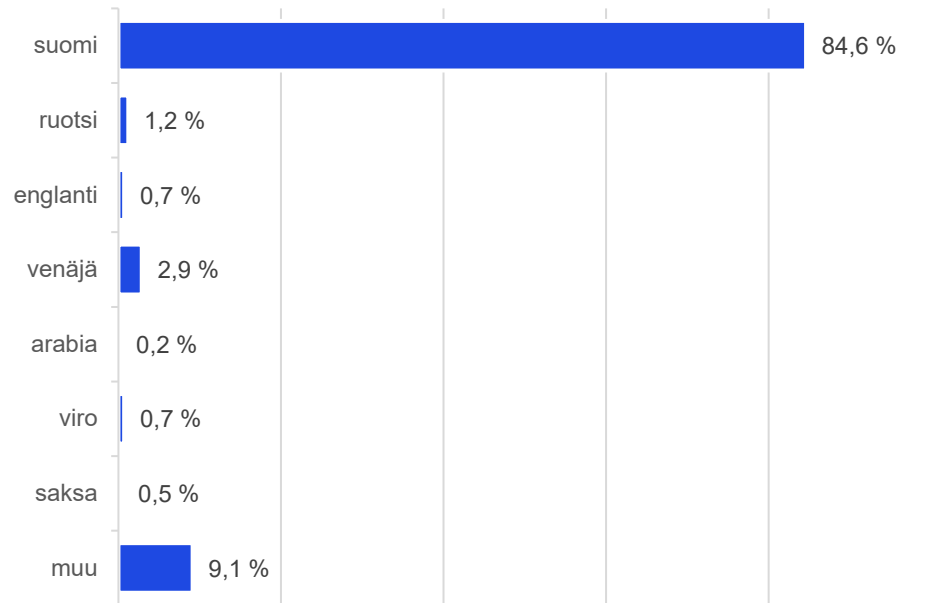
Huoltajakysely

Selvityksessä toteutettiin kysely varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa olevien lasten huoltajille. Kysely jaettiin Daisyn ja Wilman kautta sähköisenä lomakekyselynä. Kyselyssä huoltajia pyydettiin arvioimaan vieraskielisen opetustarjonnan tarpeita ja merkitystä.

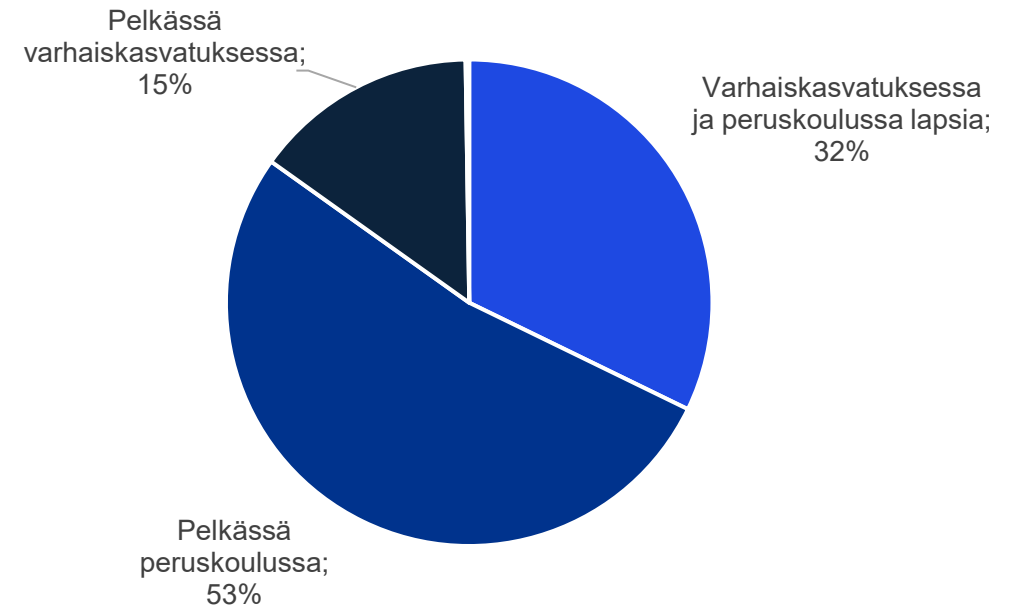
Kyselyyn vastasi 416 huoltajaa, joista valtaosan äidinkieli oli suomi.

Kyselyn tulokset on esitetty yhteenvetona seuraavilla sivuilla.

Äidinkieli



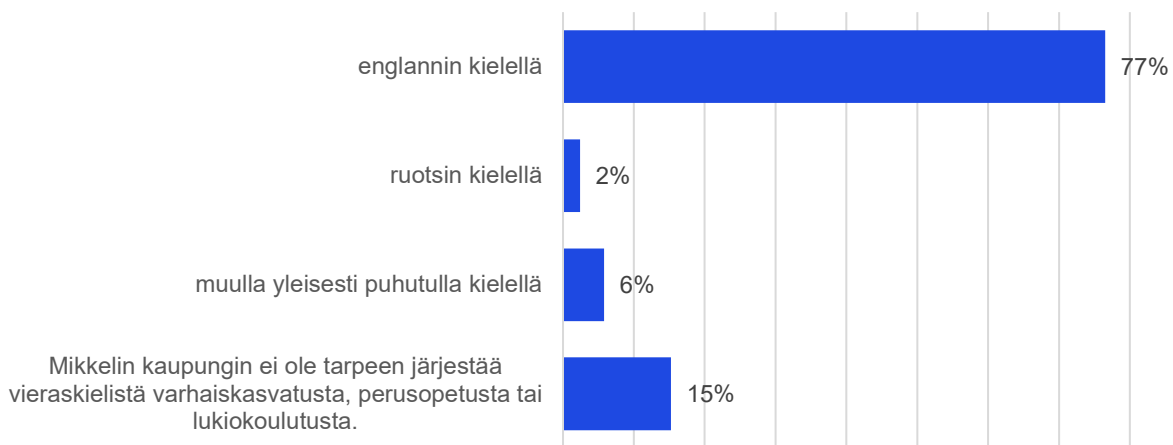
Lasten opetuspaikka



Huoltajakyselyn tulokset 1/5

22 % vastaajista arvioi, että vieraskielinen varhaiskasvatus, perusopetus tai lukiokoulutus tulisi järjestää ensisijaisesti Mikkelissä pysyvästi asuville suomen- tai ruotsinkielisille lapsille. Suurin osa (64 %) vastaajista näki vieraskielisen varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja lukiokoulutuksen ensisijaisena kohderyhmänä Mikkelissä asuvat muunkieliset lapset. Vastaajat kokivat yleisesti, että paras tapa järjestää varhaiskasvatusta, perusopetusta tai lukiokoulutusta olisi vieraskielinen luokka tai päiväkotiryhmä (39 %) tai kotikunnan tarjoama osittain vieraskielinen opetus (31 %). Selvästi suurin osa (77 %) vastaajista koki, että vieraskielinen opetus tulisi järjestää ensisijaisesti englannin kielellä.

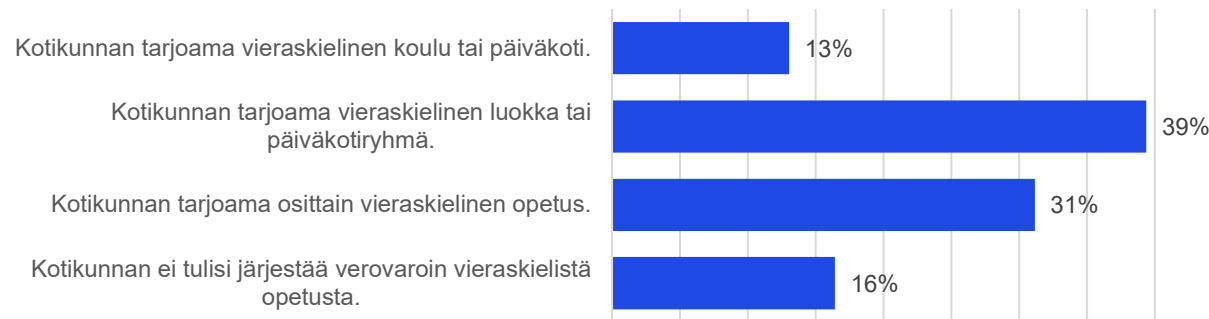
Mikäli Mikkelissä järjestetään tulevaisuudessa vieraskielistä varhaiskasvatusta, perusopetusta tai lukiokoulutusta, se tulisi toteuttaa ensisijaisesti...



Vieraskielinen varhaiskasvatus, perusopetus tai lukiokoulutus tulisi järjestää ensisijaisesti...



Jos vieraskielistä varhaiskasvatusta, perusopetusta tai lukiokoulutusta voitaisiin järjestää yhdessä päiväkodissa tai koulussa, mielestäni paras vaihtoehto vieraskielisen varhaiskasvatuksen, perusopetuksen tai lukiokoulutuksen tarjoamiseksi Mikkelissä pysyvästi asuville suomenkielisille lapsille on...



Huoltajakyselyn tulokset 2/5

Kun huoltajilta kysyttiin, mikä olisi tärkein tekijä koulupaikkaa valittaessa, mikäli lapsi olisi aloittamassa ensimmäisen luokan, lähikoulun valitsisi ensisijaisesti 61 % vastaajista. Kuitenkin jopa yli viidennes vastaajista arvioi kielikysymyksen olevan tärkeä tekijä koulupaikan valinnassa.

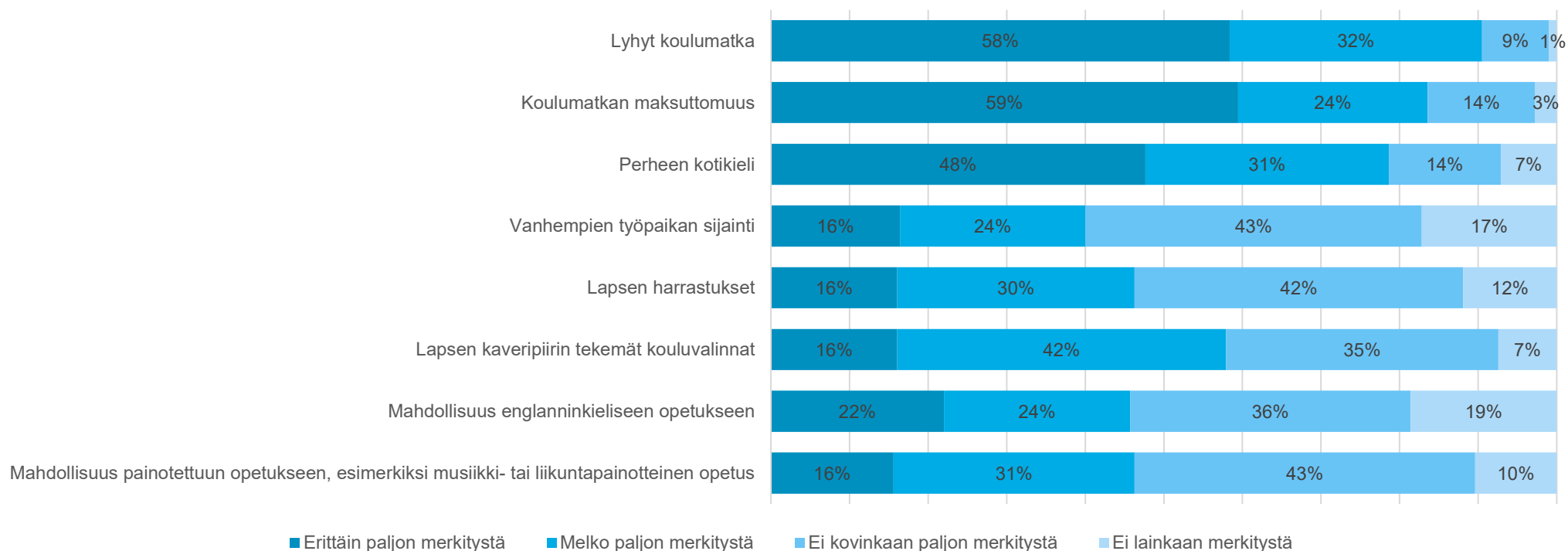
Jos lapsenne olisi nyt aloittamassa ensimmäisen luokan ja voisitte valita minkä tahansa alla olevista, valitsisitteko ensisijaisesti:



Huoltajakyselyn tulokset 3/5

Huoltajakyselyyn vastanneista lähes puolet (46 %) arvioi, että koulupaikan valinnassa mahdollisuudella valita englanninkielinen opetus olisi erittäin tai melko paljon merkitystä. 79 % vastaajista kertoi perheen kotikielellä olevan erittäin tai melko paljon merkitystä koulupaikan valinnassa. Eniten merkitystä on kuitenkin lyhyellä koulumatkalla (91 % erittäin tai melko paljon merkitystä) tai koulumatkan maksuttomuudella (83 % erittäin tai melko paljon merkitystä).

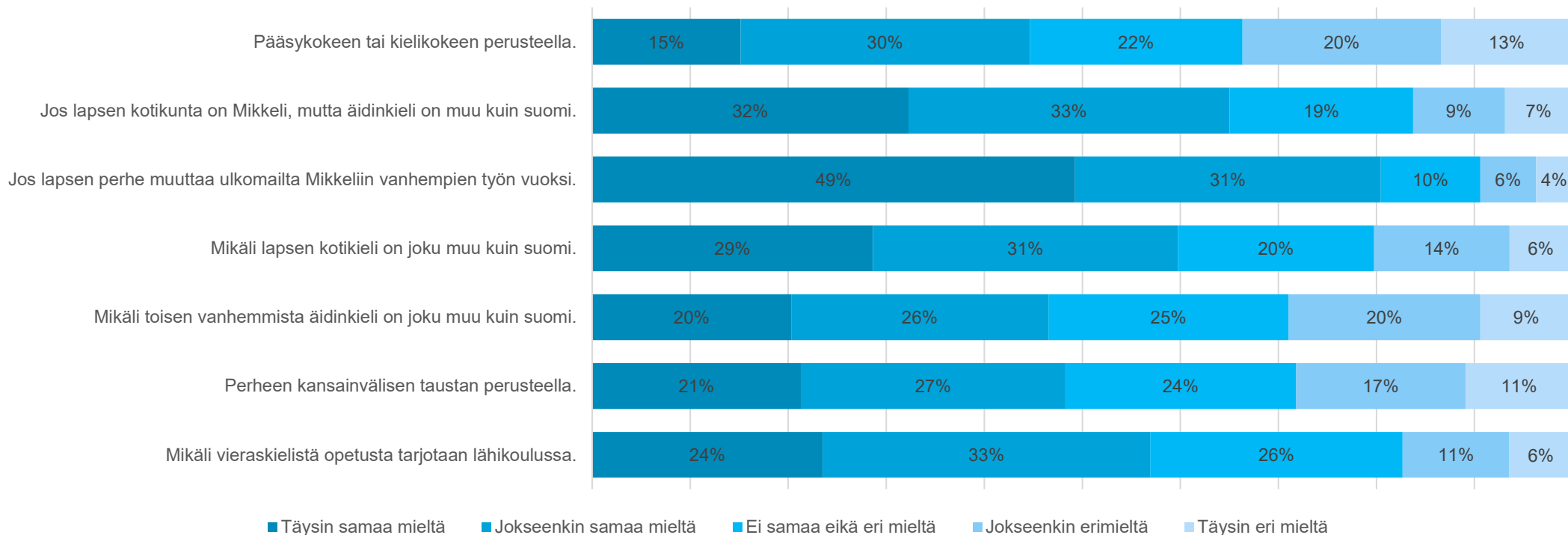
Koulupaikan valinnassa seuraavilla tekijöillä on mielestäni merkitystä:



Huoltajakyselyn tulokset 4/5

Kysyttäessä millä kriteereillä vieraskieliseen varhaiskasvatukseen, perusopetukseen tai lukiokoulutukseen tulisi päästä, perheilanteella näyttäisi olevan eniten merkitystä. Etenkin perheen muuttaessa ulkomailta Mikkeliin vanhempien työn vuoksi oli vastaajien mielestä hyvä perusten vieraskieliseen varhaiskasvatukseen, perusopetukseen tai lukiokoulutukseen pääsulle (80 % täysin tai jokseenkin samaa mieltä). Lähes puolet vastaajista (45 %) piti pääsykokeen tai kielikokeen perusteella tehtävää valintaa hyvänä kriteerinä. On kuitenkin huomioitava, että pääsykokeen perusteella tehtävään valintaan suhtauduttiin annetuista vaihtoehdoista kriittisimmin. Kolmannes vastaajista (33 %) oli väittämän kanssa täysin tai jokseenkin eri mieltä.

Vieraskieliseen varhaiskasvatukseen, perusopetukseen tai lukiokoulutukseen tulisi päästä...



Huoltajakyselyn tulokset 5/5

Huoltajakyselyyn avoimista vastauksista voidaan tulkita, että yleisesti vastaajat tukevat ajatusta kaksikielisestä opetuksesta (suomi ja englanti). Vastaajat näkevät kaksikielisellä opetuksella olevan yhteyksiä myös kaupungin vetovoimaan ja työperäisen maahanmuuton helpottamiseen. Vastaajat myös tunnistivat englannin kielen hyödyttävän maailmanlaajuisena kielenä lasten tulevaisuuden työelämää ja kansainvälisiä mahdollisuuksia.

Varhaiskasvatuksen englanninkielisiä ryhmiä pidettiin lähtökohtaisesti hyvinä, mutta englanninkielisen varhaiskasvatuksen tarjoaminen ei saisi heikentää suomenkielisiä varhaiskasvatuspalveluita. Englanninkielisessä varhaiskasvatuksessa tulisi painottaa suomen kielen oppimista erityisesti kotoutumisen ja integroitumisen tueksi. Varhaiskasvatuksessa olevien lasten huoltajat painottivat erityisesti tarvetta oppia kieliä jo varhaisessa iässä. He katsoivat, että varhainen altistus kielelle tukee sujuvaa kaksikielisyyttä ja luo pohjaa tulevaisuudessa tarvittavalle kielitaidolle.

Kaksikielisen perusopetuksen nähdään hyödyttävän sekä ulkomaalaistaustaisia että suomenkielisiä oppilaita. Vastauksissa toivottiin, että englanninkielinen opetustarjonta olisi laajemmin saatavilla kaikille perheille ja lapsille. Myös perusopetuksen osalta pidettiin tärkeänä, että kaksikielinen opetus ei heikennä suomenkielistä opetusta tai vähennä suomenkielisen opetuksen resursseja. Perusopetuksessa olevien lasten huoltajat korostivat tarvetta jatkaa kielitaitoa perusopetuksen aikana ja huomioivat erityisesti kansainväliset mahdollisuudet, joita kaksikielinen perusopetus avaa lapsille, kuten vaihto-opiskelu ja kansainväliset uramahdollisuudet. Perusopetuksessa olevien lasten huoltajat korostivat erityisesti opetusohjelmien laatua.



Englanninkielisen lukiokoulutuksen koetaan tuovan Mikkeliin erityistä vetovoimaa. Englanninkieliset opetusohjelmat voisivat houkutella vastaajien mukaan sekä paikallisia että ulkopaikkakuntalaisia opiskelijoita, ja ne voivat avata mahdollisuuksia kansainvälisiin jatko-opintoihin. IB-linjan (International Baccalaureate) kaltaista ohjelmaa pidetään erityisen kiinnostavana ja tarpeellisena.

Suomea puhuvat perheet korostivat kaksikielisen opetuksen luovan lapsille tulevaisuudessa kilpailuetua ja laajempia kansainvälisiä mahdollisuuksia jatko-opinnoissa ja työmarkkinoilla. Suomenkieliset perheet mainitsivat usein myös englannin kielen hyödyllisyyden globaalissa kontekstissa.

Muut kuin suomenkieliset perheet näkivät kaksikielisen opetuksen tärkeänä kotoutumisen ja yhteiskuntaan integroitumisen välineenä. Vastauksissa korostui tarve suomenkieliselle opetukselle ja suomalaisen opetusohjelman arvostus. Perheet mainitsivat tarpeen tukea lapsia monikielisessä ympäristössä siten, että he pärjäävät jatkossa niin Suomessa kuin kansainvälisesti.

Monet vastaajat olivat huolissaan riittävästä resursseista, ammattitaitoisen henkilökunnan saatavuudesta ja kaksikielisen opetuksen taloudellisista edellytyksistä. Jotkut suomenkieliset perheet olivat huolestuneita suomen kielen ja kulttuurin säilyttämisestä, mikäli kaksikielinen opetus yleistyisi voimakkaasti. Vastauksissa tuotiin esille toive, että kaksikielinen opetus olisi avoin kaikille halukkaille, ei vain erityisesti maahanmuuttajille tai kansainvälisten työntekijöiden lapsille.

Kansainvälisen koulutuksen merkitys sidosryhmille

Sidosryhmistä haastateltiin kuuden (6) eri organisaation edustajia. Haastateltavat toimivat erisuuruisissa organisaatioissa usealla eri toimialalla.

Vieraskieliseen varhaiskasvatukseen ja opetukseen suhtaudutaan myönteisesti. Vaikka organisaatiot eivät tunnista haasteeksi osaavan työvoiman saamisen vieraskielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen puuttuessa, uskotaan niiden tarjoamisen lisäävän kuitenkin Mikkelin houkuttelevuutta asuinpaikkakuntana sekä olevan ylipäätään tärkeä vetovoimatekijä Mikkelin seudulle.

Varsinaisen työvoiman saatavuuden mahdolliset haasteet korostuvat yliopistoilla. Perhesyyt ovat usein muuton esteenä paikkakunnalle vieraskielisen koulutusmahdollisuuden puuttuessa, vaikka varsinaisista opetusviroista ei suoranaisesti kieltäydytä tämän puutteen vuoksi. Koska Mikkelissä ei ole tarjolla vieraskielistä varhaiskasvatusta tai opetusta, yliopiston henkilökunta hyödyntää monipaikkaisuuttaan asuessaan toisella paikkakunnalla ja matkustaessaan tarvittaessa Mikkeliin töihin. Asuinpaikkakunnaksi valikoituu yleensä kunta, jossa varhaiskasvatusta tai opetusta tarjotaan myös vieraalla kielellä.

Vieraskielinen varhaiskasvatus ja opetus nähdään tärkeänä vetovoimatekijänä Mikkelille sekä koko Etelä-Savolle. Haastatteluissa nostettiin esille myös muiden kuin ulkomaalaistaustaisten perheiden lasten käyminen vieraskielisessä varhaiskasvatuksessa ja opetuksessa – myös suomalaiset perheet voivat hyödyntää vieraskielistä varhaiskasvatusta ja opetusta lastensa kielitaidon vahvistamisessa. Englannin kielen tunnistetaan vahvistavan jalansijaansa universaalina kielenä.

Haastateltavat näkivät tärkeänä ulkomaalaisten perheiden integroitumisen suomalaiseen yhteiskuntaan suomen kieltä oppimalla. Vieraskielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen tarjoamisen nähdään olevan tarpeellinen osa kotouttamisen tukea. Varhaiskasvatuspalveluiden tunnistetaan tukevan tietoisesti myös ulkomaalaistaustaisten lasten vanhempien integroitumista yhteiskuntaan.

Sidosryhmät korostivat, että vieraskielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen tarjoaminen tulisi nähdä Mikkelissä sijoituksena tulevaisuuteen. Vieraskielisten osaajien määrän nähdään joissakin määrin kasvavan tulevien vuosien aikana, jolloin vieraskielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen tärkeys tulee korostumaan entisestään. Kansainvälisten rekrytointien yleistyessä kaupungilla ja maakunnalla nähtiin olevan tärkeä rooli riittävien kaksikielisten varhaiskasvatus- ja opetuspalvelujen varmistamisessa. Vastuu korostuu erityisesti työvoimapulasta kärsivillä aloilla. Haastateltavat näkivät, että vieraskielisten varhaiskasvatus- ja opetuspalveluiden tarjonta kaupungissa tulee korostumaan jatkossa myös rekrytointitilanteissa.

05

Johtopäätökset

Johtopäätökset

- Väestöennustetarkastelun ja vieraskielisen väestön kehityksen perusteella voidaan arvioida, että kokonaisuudessaan Mikkelin väestömäärä tulee pienenemään, mutta vieraskielisen väestön määrä sitä vastoin lisääntymään. Vuonna 2040 Mikkelissä ennustetaan asuvan 5.120 alle 15-vuotiasta. Työperäisen maahanmuuton kehityksellä ja uusien kansainvälisten työpaikkojen syntymisellä alueelle voi olla merkittävä vaikutus vieraskielisten päiväkotij- ja kouluikäisten määrään Mikkelissä. Kansainvälistä osaamista vaativien työpaikkojen lisääntyminen, kuten Nato-esikunnan perustaminen Mikkeliiin, voi lisätä mahdollisesti myös vieraskielisten lasten määrää perheiden asettuessa asumaan Mikkeliiin vanhempien työn vuoksi.
- Verrokkikaupunkien kaksikielisen opetuksen tarpeen kasvua selittää enimmäkseen korkeakouluopiskelijoiden ja korkeakouluihin rekrytoitujen asiantuntijoiden määrä. Mikkelin osalta voidaan tunnistaa, että Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu voi houkutella jonkin verran opiskelijoita ja asiantuntijoita ulkomailta tulevina vuosina. Muiden työnantajien kuin perustettavan Nato-esikunnan ja XAMKin vaikutukset Mikkeliiin suuntautuvaan työperäiseen maahanmuuttoon näyttävät olevan vähäiset.
- Ulkomailta Suomeen muuttavien perheiden suunnitelmia Suomessa oleskelun ajan osalta voidaan ennakoita vain osittain. Erikseen on huomioitava, että tulevan Nato-esikunnan osalta työvoiman liikkuvuus perustuu määräyksiin, ja komennukselle määrättyjen vaikutusmahdollisuudet maassaoloajan tai sijoituspaikan osalta ovat rajalliset. Mikkeliiin määrättyjen komennusten pituus tulee olemaan 2-3 vuotta kerrallaan.
- Kansainvälisten rekrytointien yleistyessä vieraskielisen varhaiskasvatuksen ja opetuksen merkitys kilpailutekijänä tulee korostumaan erityisesti työvoimapulasta kärsivillä aloilla.
- Kotimainen lainsäädäntö antaa melko väljät mahdollisuudet sisällyttää opintoihin myös vieraita kieliä siten, että opetuksessa kuitenkin tukeudutaan kansalliseen opetussuunnitelmaan. Suomalaiseen opetussuunnitelmaan perustuen opetuksen järjestäjällä on laajat mahdollisuudet ratkaista kielipainotteisuuden laajuus ja opetustavat.
- Kokonaan englanninkielisen opetuksen järjestämisen edellytyksenä on riittävä oppilasmäärä. Englanninkielisen opetuksen järjestämistä harkittaessa on myös huomioitava opetustoimen vastuu edistää ulkomailta muuttavien ja pysyvästi tai pidempään Suomessa asuvien lasten integroitumista suomalaiseen yhteiskuntaan.
- Kaksikieliseen opetukseen osallistuvien lasten riittävä suomen kielen osaaminen on tarpeellista varmistaa tarjoamalla suomen kielen hallinnan parantamiseksi tarvittaessa perusopetukseen valmistavaa opetusta.
- Sekä vertailuarvioinnin että kyselytulosten aineistossa kaksikielisen opetuksen hyödyt korostuvat selvästi täysin englanninkielistä opetusta enemmän. Kaksikielisessä opetuksessa on keskeistä huomioida lasten integroitumisen mahdollisuudet suomalaiseen yhteiskuntaan. Kaksikielisen opetuksen valintamenettelyissä tulisi tarpeen mukaan hyödyntää suomen- ja englanninkielen taitoa mittaavaa kielitestiä tai muuta soveltuvuuskoetta kielellisen yhdenvertaisuuden ja opetuksen seuraamisen valmiuksien varmistamiseksi.



KPMG

